פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 9 זייט

opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 228	Łódź, Środa, 28 września 1932 r.	צענטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, כ״ז אלול תרצ״ב	№ 228

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע פירמע

A. RAPAPORT i SYNOWIE, BIELSKO

Fabryka sukna

וואס בעזיצט דעם **פאבריקס-לאגער איז לאדז, פיעטריקאווער 39, טעל. 124-23** מאכט בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז זי האט ערעפענט

א פיליאלע אויף 12 נאוואמיעסקא 12

וואס בעזיצט אויך לאגער צום איצטיגן הערבסט און ווינטער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון זעמטליכע **קאמגארן-אויסארבייטונגען** פון די שענסטע פארבען און מוסטערן, ווי אויך גלאטע און מאדע-ווארען אלעס צו גענויע פאבריקס-פרייזען

סאלידע בעהאנדלונג.

הורט און דעטייל! **הורט און דעטייל!**

5918

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גראספאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ״ע יעקב בן ר׳ שלמה ז״ל ליבערמאן

אין עלטער פון 65 יאהר. (לאנגיעהריגער סוחר און הויזבעזיצער פון דער שטאט לאדז)

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 28-טען סעפטעמבער 1932, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז 11 ליסטאפאד 29 (קאנסטאנטינער). וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע היגטערבליבענע.

אזהרה גדולה!

אין גייערס ראיאן מעג מען שעכטען עופות נאר אויף

4 רזשגאווסקא 4

די שחיטה פון נאוא-זארזשעווסקא 25 איז נבילה וטרפה.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות ביי דער יודישער קהלה אין לאדז.

גרעסטער אויסוואהל פון

וואונש-קארטען

פון 50 גר. אן איז נאר אין דער דרוקעריי

17 פאלודניאווא 17

(פראנט-געוועלב)

ENGLISH

פאראנפענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסא-ציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערמען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

קויפט און פערשפרייט

„תוצרת ארץ-ישראל"

יעדער יוד דארף קויפען אויף ראש השנה ארץ-ישראל׳דיגען האניג

דער ארץ-ישראל׳דיגער האניג איז ריינער ביהנען-האניג, געהאדעוועט אויף פאמעראנצען און אקאליפטוס.

דער ארץ-ישראל׳דיגער האניג איז דער בעסטער נאטורעלער האניג אין דער וועלט

דער ארץ-ישראל׳דיגער האניג איז א פראדוקט פון יודישע ארבייט און ברענגט אייך א גרוס פון יודישען לאנד.

נוצט דעריבער אויף ראש השנה נור ארץ-ישראלדיגן האניג

א סלאיק פון 1 זל. אן. **„תוצרת ארץ-ישראל"** (ארץ-ישראל-געוועלב)

שרודמיעסקא 1. טעלעפאן 193-42.

5885

לכבוד יום-טוב!

וויכטיג נייעס!

דערמיט מאך איך בעקאנט דער לארזער בעפעלקערונג און פון דער אומגעגענד, אז איך האב

פערקלענערט די פרייזען אויף שולדענריינ׳ס **ווינען**

ווארשא, פראנציסקאנער 11

1) Nr. 11 . . . . נור 1.50 זל.
2) Nr. 33 . . . . „ 1.80
3) Nr. 65 גאנץ און האלב געצעהרט „ 2.20
4) 88 און 89-ער . . . . . צו „ 2.50
5) 105 און 106 . . . . . . „ 3.20

ווי אויך עכטען אונגאר-וויין 3.25 א פלאש, ווי אויך פערש. ליבערמאנ׳ס ווינען פון ווארשא, פראנציסקאנער 19 צו זעהר ביליגע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך!

אלע מיינע געעהרטע קונדען ווינש איך א כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאהר.

מיט אכטונג **גוטמאן**

פל. וואלנאשטשי 11, טעל. 158-20

5928

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אוועגד. זונטאג פון 9–11 בייטאג.

Dr. med.

D. ROZENCWAJG

צוריקגעקעהרט

16 נארוטאוויטשא 16, (פילסודסקיעגא 76) טעל. 128-74

נעהמט אן פון 9–10 און פון 6–7 אוונד

Dr.

B. Robinzon

צוריקגעקעהרט

פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

נעמט אן פון 3–4 נאכמ. און פון $6^1/_2$–$7^1/_2$ נאכמ.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז היי-יאהר פערקויפען מיר

אתרוגים מובחרים לולבים והדסים

אין דער פירמע

„Agrumaria" Sp. z ogr. odp.

Łódź, ul. Kościelna Nr. 1, tel. 133-33.

מיט אכטונג: ארפינגער, שטרויך, גאלדשטיין.

5923

אתרוגים מובחרים לולבים והדסים

פון דער ערשטער קוועלע איז שוין צו בעקומען ביי

„Agrumaria" Sp. z ogr. odp.

Łódź, ul. Kościelna № 1, tel. 133-33.

5922

Dr. med.

Józef Imich

ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערן-קראנקה. ארדינאטאר פון קריי-שפיטאל א. נ. פרעז. מאשטשיצקי.

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97.

פאר גאלד,

בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7. 5903

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02

נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוונד.

אנאנסען אין נייעם פאלקסבלאט

האבן גרעסטן ערפאלג!

סקאנדאל אין רומענישען פארלאמענט

קוזיסטישע דעפוטאטען בעפאלען און צושלאגען דעם יודישען דעפוטאט ד״ר לאנדוי

בוקארעשט, 27. (יט״א טעלעגראפיש).
אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט איז געקומען צו א גרויסען סקאנדאל בעת וועלכען דער יודישער דעפוטאט לאנדוי איז צעשלאגען געווארען פון די קוזיסטען.

באלד ביים אנהויב פון דער זיצונג, איז דער יודישער דעפוטאט מאיר עבנער צוגעגאנגען צו דער טריבונע, וועלענדיג ארייננטראגען אן אינטערפעלאציע וועגען דער שפיטאל-פראגע. ווען דעפ. עבנער איז צוגעגאנגען צו דער טריבונע, האט איהם א קוזיסטישער דעפוטאט אונטערגעשטעלט א פיס, כדי עבנער זאל אומפאלען, דער יודישער דעפוטאט לאנדוי האט דאן פון דער טריבונע דעם קוזיסט געמאכט א בעמערקונג, אז דאס פאסט פאר א גאסען־יונג, נישט פאר קיין דעפוטאט. ווען דעפ. לאנדוי איז אראפ פון דער טריבונע, איז ער בעפאלען געווארען פון די קוזיסטישע דעפוטאטען אדאמף און ראבו. איינער האט איהם א שמאקען זעץ־געטון אין פנים, פון וועלכען ער איז אוועקגעפאלען אויף דער ערד.

דער וויצע פארז. פון פארלאמענט לוטעסקו, האט שפעטער די געליטענע יודישע דעפוטאטען אויסגעדריקט בעדויערען צוליב דעם געשעהעניש.

ביידע קוזיסטישע דעפוטאטען זענען דערפאר אויסגעשלאסען געווארען אויף 10 טעג פון פארלאמענט.

הערריאס קאנפערענץ מיט סימאנען

ווי האבען זיך דערצעהלט איינדרוקען...

פאריז, 27. (ספ. טעל.) די „האוואס״־אגענטור טיילט מיט, אז די נעכטיגע קאנפערענץ צווישען הערריא און דעם ענגלישען אויסערן־מיניסטער סימאן האט געדויערט קוים א האלבע שעה. דער ענגלישער מיניסטער האט זיך געטיילט מיט הערריאן מיט זיינע איינדרוקען, וועלכע ער האט ארויסגעטראגען פון זיין שבת'דיגען געשפרעך מיט'ן דייטשען אויסערן־מיניסטער נייראט.

דער דייטשער אויסערן־מיניסטער איז נאך נישט ארויסגעפאהרען פון גענף.

היטלעראווצעס בעקעמפען זייערע געגנער

דורך פערוועהרען צו לייענען געגנערישע צייטונגען

בערלין, 27 (ספ. טעל.)

דער לייטער פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער פארטיי אויפ'ן בערלינער קרייז געבעלס האט אין „אנגריף״ פערעפענטליכט א בעפעהל, אז די מיטגלידער פון דער פארטיי ווערט פערוועהרט צו קויפען, לעזען, אבאנירען און אנאנסירען אין נישט פארטייאישע צייטונגען.

אזא פעראָרדנונג זאל אויך ארויסגעגעבען ווערען דורך דער צענטראלער אנפיהרונג פון דער פארטיי און זאל פערפליכטען אלע מיטגלידער.

אנרי בארביס אין מאסקווא

ער גיט ערקלעהרונגען וועגען אנטי-מלחמה-קאנגרעס

ריגא, 27. (ספ. טעל.) דער פארזיצער פון אנטי־מלחמה־קאנגרעס וואס איז ע״ש נישט לאנג פארגעקומען אין אמסטערדאם, אנרי בארביס האט נאך זיין אנקומען קיין מאסקווע ערקלערט, אז דער עקזעקוטיווע, וועלכער איז געוועהלט געווארען דורך דעם קאנגרעס וועט צוטרעטען צו ארגאניזירען ספעציעלע אנטי־מלחמה־קאמיטעטען צווישען די ארבייטער אין די פאבריקען, די קאמיטעטען וועלען האבען די אויפגאבען אויפמערקזאם צו זיין אויף דער פראדוקציע פון אמוניציע.

בארביס האט אויך געזאגט, אז ס'וועט זיך אנהויבען א ברייטע רעוואלוציאנערע פראפאגאנדע צווישען די אייראפעאישע ארבייטער.

קאטאסטראפע בעת די אויטא-גייעגען ביי לאנדאן

ס'איז אומגעקומען דער בעקאנטער אויטאמאביליסט דענפי (אין ווינקעל).

פראנצויזישער פרעמיער הערריא

צו זיין ארויסטרים געגען דייטשלאנד.

נקמה פאר סאקא און וואנצעטי

אויפגעריסען א באמבע אין הויז פון ריכטער-טייער

וואָרסטער (שטאט מאסאזשוסעטס), 27. (ספ. טעל.) היינט האט אויפגעריסען א באמבע אין הויז פון ריכטער טייער, וועלכער האט אונטערגעשריבען דעם טויט־אורטייל איבער סאקא און וואנצעטי. דעם ריכטער איז גארנישט געשעהען, זיין פרוי איז שווער פערוואונדעט געווארען.

אויפרייס אויף אן אונטער-וואסער-שיף

פיל דער'הרג'עטע און פערוואונדעטע

פאריז, 27 (ספ. טעל.)

אויף דער אונטערוואסער-שיף „פערסיי״ איז פארגעקומען א גרויסער אויפרייס. דער אינזשענער און ארבייטער זענען דער'הרג'עט געווארען, 30 מיטגלידער פון דער מאנשאפט און ציווילע ארבייטער זענען שווער-פערוואונדעט געווארען.

ענטדעקט גאלד-גרובען אין שוועדען

לאנדאן. 27 (ספ. טעל.)

פון שטאקהאלם מעלדעט מען, אז אין צפון-שוועדען האט מען ענטדעקט נייע זעהר רייכע גאלד-גרובען. חוץ די גאלד-גרובען האט מען ענטדעקט גרובען פון קופער און בליי.

מאיר רייכמאן אויף א הויכען פאסטען אין פינאנץ-מיניסט.

ווארשא, 27 (טעלעפאניש)

ס'איז שוין זיכער, אז דער פוילישער מיליטער-אטאשע אין טאקיא מאיר רייכמאן וועט בעשטימט ווערען אויף א הויכען פאסטען אין פינאנץ-מיניסטעריום. די נאמינאציע וועט אונטערגעשריבען ווערען נאכדעם ווי דער פרעמיער פריסטאר וועט צוריקקומען קיין ווארשא.

גענעראל-סעקרעטאר פון דער פעלקער-ליגע אין דעמיסיע

גענף, 27. (ספ. טעל.) די דעמיסיע פון גענעראל־סעקרעטאר פון דער פעלקער־ליגע עריק דרומאן איז אפיציעל אנגענומען געווארען אויף א געהיימער זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט. אלס איינעם פון די קאנדידאטען אויף זיין ארט וועט אנגערופען זיין ביז איצטיגער פערטרעטער יאזעף איוענאל.

באקס-מעטש שמעלינג — אוקער

געזיגט האט שמעלינג

ניו־יארק, 27. (ספ. טעל.) נעכטען ביינאכט איז פארגעקומען דער לאנג־ערווארטעטער באקס־מעטש צווישען דעם דייטש מאקס שמעלינג און מיקי אוקער, דעם מעטש האבען בייגעוואוינט 30 טויזענד צושויער, דעם מעטש האט נאך 8 רונדען געוואונען שמעלינג דורך א טעכנישען נאק־אוט.

פלענארע פערזאמלונג פון פעלקער-ליגע

געוועהלט פארזיצערס פון די קאמיסיעס

גענף, 27. (ספ. טעל. אויף דער נאכמיטאגדיגער זיצונג פון דער פעלקער־ליגע־פערזאמלונג האט מען אויסגעוועהלט די פארזיצערס פון די קאמיסיעס דאס זענען: וואן־בלאקלאנד (האלאנד), דע־וואטער (אפריקא), וואסקאנצעלא (פארטוגאל), קארשאן־דע וויראט (בעלגיען), לאנגע (נארוועגען), אלס וויצע־פארזיצערס זענען געוועהלט געווארען די פארשטעהער פון איטאליען, ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, ניקאראגווא און יאפאן.

גענף, 27. (ספ. טעל.) צווישען דער פוילישער דעלעגאציע אויף דער פעלקער־ליגע־פערזאמלונג אין גענף געפינט זיך דער יוד מיהלשטיין (דער איידעם פון ראטשילד). ער צוזאמען מיט מינ. זאלעסקי זענען אריין אין דער פאליטישער קאמיסיע.

צונויפגערופען די סעסיע פון שלעזישען סיים

ווארשא, 27 (טעלעפאניש)

דער מלוכה פרעזידענט האט היינט פערעפענטליכט א פעראָרדנונג וועגען צונויפרופען די סעסיע פון שלעזישען סיים אויפ'ן 30 סעפטעמבער.

רעשטען

לאדז, נאוואמיעסקא 5

פראנט, 2-טער שטאק

פערשידענע קאמגארנס

ביליצער, טאמאשאווער און לאדזער

אויף אנציגער און פאלטענס

ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערציי'גט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאר

אין פראנט, 2-טער שטאק

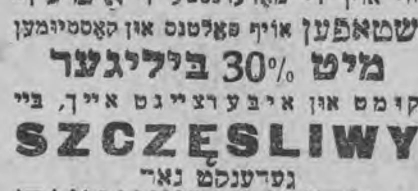

היינט און פאלג. טעג!

שוידערהאפטע דראמע פון אונבעגרעניצטער ליבע און אפפערונג א. נאמען:

MISTIGRI

געזאנג פון לעבען און טויט.

— אין די הויפט-ראלען: —

Madeleine RENAUD

NOEL NOEL און

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.

אנה. 4.30 נמ. שבת, זונטאג 1 בייטאג. הנחה-בילעטן גילטיג אהן בעגרענצונגען. פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-2.

אין כעלמי פון 8-9 פריה.

אכטונג!

קראוואטען-סוחרים!

אין דער בעוואוסטער פראצ. פון ט. הערשקאוויטש. ווערען אויסגעארבייט בינדעס, שלייפען, מושקעס. ראגאטען, און שערצלעך. איך מאך אויך איבער פון אלטע בינדעס אויף נייע צו זעהר ביליגע פרייזען.

ט. הערשקאוויטש

וואלבארסקא 31

אין הויף ליגקע אפיצינע 2-טען שטאק.

Zarząd Główny Zawodowego Zrzeszenia Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych

OSTRZEGA niniejszem **Ogół Nauczycieli** przed **obejmowaniem pracy w szkołach prywatno-powszechnych**

Kacenelson-Nachumowej

(przy ul. N/Łódzką № 8 i Pomorskiej № 20)

gdyż posady w tych szkołach SĄ POD BOJKOTEM.

Zarząd Główny.

קאנצלער פאפען אלס עדות

אין דער קאמיסיע פון רייכסטאג, וועלכע פארשט די געשעהענישען פון דער לעצטער זיצונג

בערלין, 27 (ספ. טעל.)

פאר דער קאמיסיע צו שיצען די רעכט פון פארלאמענט האט זיך געשטעלט אלס עדות דער קאנצלער פאפען און דער אינערן-מיניסטער גאיל, וועגען די געשעהענישען וואס זענען פארגעקומען בעת'ן פונאנדערלאזען דעם רייכסטאג. פאפען האט ערקלערט, אז עטליכע טעג פאר דער ערעפנונג פון רייכסטאג האט דער פרעזידענט געהרינג פער-זיכערט, אז דער פארלאמענט וועט רוהיג אויסהע-רען די פראגראם-דעקלאראציע פון דער רעגירונג. געהרינג האט בעשטעטיגט פאפענס ערקלערונג. ווייטער האט פאפען ערקלעהרט, אז ער איז נישט געקומען אין פארלאמענט מיט אן אונטערגעשריבע-נעם דעקרעט פונאנדערצולאזען דעם רייכסטאג. דער דעקרעט איז אונטערגעשריבען געווארען בעת דער הפסקה פון דער זיצונג.

ווייטערדיגע קלאנגען וועגען רעגירונגס-ענדערונגען

קומען פון סאנאטארישע קרייזען

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט) אין די פאליטישע קרייזען הערען נישט אויף צו קורסירען פערשידענע ווערסיעס וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג. די קלאנגען קומען פון סאנאטארישע קרייזען, אזוי שמועסט מען, אז דעם פרעמיער פריסטאר זאל פערטרעטען דער אינערן-מיניסטער פיעראצקי, וועלכער וועט ווייטער האלטען דעם פארטפעל פון אינערן-מיניסטער. אויפ'ן ארט פון קאמוניקאציע-מיניסטער זאל קומען דער וויצע-מיניסטער גאלעט און אויפ'ן ארט פון אגרער-מיניסטער דער וויצע-מיניסטער לעכניצקי.

די ווירטשאפטליכע וועלט-קאנפערענץ

ווערט צוגעגרייט דורך א ספעציעלען קאמיטעט

גענף, 27 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון פעלקערבונד-ראט איז בעשלאסען געווארען צו בעשטימען א ספעציעלען קאמיטעט, וועלכער דארף צוגריידען די ווירטשאפטליכע וועלט-קאנפערענץ.

די ערשטע זיצונג פון קאמיטעט וועט פארקו-מען דעם 3. דעצעמבער.

פאפען האט געענטפערט העריא'ן

און האט גארנישט געזאגט...

בערלין, 27 (ספ. טעל.)

פאפען האט אלס ענטפער אויף העריא'ס זונטאג'דיגע רעדע געגעבען אן אינטערוויו דעם וואלף-ביורא, בעטאנענדיג, אז דייטשלאנד וויל נישט פאר זיך דאס רעכט צו בעוואפנען, זי וויל אבער דאס רעכט אויף דיזעלבע פרינציפען פון ענטוואפנונג ווי אלע אנדערע מלוכות, דייטש-לאנד וועט נישט ערלויבען, אז זי זאל בעהאנדעלט ווערען אלס א מלוכה פון א נידריגער קאטעגאר-יע. דייטשלאנד האט דאס רעכט צו פערטיידיגען די אייגענע עקזיסטענץ.

גאנדהי פיהלט זיך גוט

נאכ'ן פערענדיגען דעם הונגער-שטרייק

באמביי, 27 (ספ. טעל.)

אויף א פעראָרדנונג פונ'ם פרעזידענט פון אלאינדישען קאנגרעס פאנדיטא מאלאוויא האט זיך היינט אין גאנץ אינדיען אנגעהויבען „א גאנדהי-וואך" אונטער דער לאזונג אפצושאפען די סאצ-יאלע אונגערעכטיגקייט בנוגע די פאריער. אויף דעם ציל זאל געזאמעלט ווערען א סומע פון אנ'ערך 6 מיליאן זלאטיס.

נאכ'ן פערענדיגען דעם הונגער-שטרייק פילט זיך גאנדהי זעהר גוט, ער איז אבער נאך זעהר אפגעשוואכט, אויף פריהשטיק האט גאנדהי בעקו-מען א גלאז פאמעראנצען-זאפט מיט וואסער, אויף מיטאג האבער-קאשע און קאזע-מילך מיט וואסער.

באלדווין — פרעמיער. מאקדא-נאלד — אויסערן-מיניסטער

רעקאנסטרוקציע פון דער ענגלישער רעגירונג

לאנדאן, 27. (ספ. טעל.) לויט די ידיעות פון דער היינטיגער לאנדאנער פרעסע, איז דער ענגלישער רעגירונגס-קריזיס אונפערמיידליך און קען נאך אנגעהמען ברייטערע פארמען ווי ביז איצט. די נאציאנאל-ליבעראלען, צו וועלכע ס'געהערען די מיניסטארען סימאן און רענטשומאן, האבען בע-שלאסען אז ווען די ליבעראלע מיניסטארען וועלען ארויס פון דער רעגירונג זאלען זיי אויך ארויס און דאן צוזאמען פיהרען די שארפע אפאזיציע.

דער „דיילי העראלד" מעלדעט, אז די רעקאנ-סטרוקציע וועט נישט זיין קיין צייטווייליגע, נאר אויך מאקדאנאלד וועט רעזיגנירען און זיין ארט וועט פערנעהמען באלדווין, מאקדאנאלד וועט געוואלט ווערען אויסערן-מיניסטער.

בעשטימט נייע קהלה-וואהלען אין ווין

ווין, (י.ט.א.) די וואהלען צו דער יודישער קהלה אין ווין זענען בעשטימט געווארען אויפ'ן 4-טען דעצעמבער 1932. אלע יודישע פא-ליטישע פארטייען האבען שוין אנגעהויבען דעם וואהל-קאמף. מען רעכענט זיך מיט בעדייטענדע ענדערונגען אין די כוחות-פערהעלטנישען אין דער קהלה. די אוניאן פון עסטרייכישע יודען און אגודת ישראל וועלען וואהרשיינליך אויך דאסמאל ארויס-שטעלען א געמיינזאמע ליסטע. די פערהאנדלונגען וועגען א פעראייניגונג פון ציוניסטישע גרופירונגען האבען א גינסטיגען פערלויף. די „ווערקטעטיגע" יודען (סאציאל-דעמאקראטען) זענען דערווייל גע-גען א בלאק מיט דער פעראייניגטער ציוניסטיש-סאציאליסטישער פארטיי.

18 דייטשע פראפעסארען פראטעסטירען

געגען בעזייטיגען דעם יודישען פאציפיסט פראפ. גומבעל

בערלין (יט"א) 18 דייטשע פראפעסארען פון בערלין און אנדערע אוניווערסיטעט-שטעט האבען ארויסגעשיקט א מעמאריאל צו דער באדענער רעגירונג, אין וועלכער זיי פראטעסטירען געגען בע-זייטיגען פון היידעלבערגער אוניווערסיטעט דעם בעקאנטען יודישען פאציפיסט און געלעהרטען פראפ. גומבעל. אין מעמאריאל ווערט אונטערגע-שטראכען, אז די בעזייטיגונג פון בעקאנטען גע-לעהרטען קען נישט בערעכטיגט ווערען דורך קיין שום וועזענטליכע מאטיווען און איז אויסגעפיהרט געווארען בלויז, כדי נאכצוגעבען דעם נאציאנאל-סאציאליסטישער סטודענטשאפט.

באליוויש-פאראגוואישע מלחמה

וואפענשטילשטאנד און שלאכטען

לאנדאן, 27. (ספ. טעל.) באליוויען האט אנ-גענומען דעם פארשלאג וועגען וואפענשטילשטאנד וואס איז פארגעלעגט געווארען דורך די נייטראלע מלוכות. פון אפיציעלע קרייזן מעלדעט מען אבער, אז די צוזאמענשטויסען צווישען פאראגוויי און בא-ליוויען קומען ווייטער פאר, די צאהל דערהרגעטע בעת די נעכטיגע שלאכט בעטרעפט 100 פערזאן.

דער תליון מאטשעיעווסקי האט בעקומען דימיסיע

ווארשא, 27 (טעלעפאניש)

דאס יוסטיץ-מיניסטעריום האט היינט מיט-געטיילט דעם תליון מאטשעיעווסקי, אז ער ווערט בעפרייט פון זיין אמט מאטשעיעווסקי האט בעקו-מען א 3 חדשים'דיגע ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 990 זלאטיס. אויף זיין ארט איז בעשטימט גע-ווארען זיין ביזאיצטיגער געהילף בראזן.

מאטשעיעווסקי האט בעקומען דעמיסיע צו-ליב זיינע אפטע אוואנטורעס, וועלכע ער האט געמאכט אין א שיכור'ן צושטאנד.

בירגער-קריג אין בראזיל

בוענאס-איירעס, 27. (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון דער הויפט-קווארטיר פון די רעוואלוצ-יאנערען אין סאא פאולא, האבען רעגירונגס-אערא-פלאנען בעשאסען פון פולעמיאטען א פאסאזשיר-צוג און באמבארדירט די שטאט אזאנגצא.

ערד-ציטערניש אין גריכענלאנד

בעדייטענדע מאטעריעלע שאדענס.—150 טויטע, הונדערטער פערוואונדעטע

אטען, 27. (ספ. טעל.) פערגאנגענע נאכט האט זיך אין גאנץ גריכענלאנד דערפיהלט א שטאר-קע ערד-ציטערניש, וועלכע האט געמאכט גרויסע שאדענס, בעזונדערס אויפ'ן האלב-אינזעל כאלצידיק.

די בעריהמטע קלויסטער'ן אויפ'ן בארג אטהאס זענען פערניכטעט, די מאטעריעלע שאדענס זענען גרויס, די צאהל מענשליכע קרבנות זענען קליין, ווייל פאר דער ערד-ציטערניש זענען פארגעקומען שטארקע אונטער-ערדישע שטויסען, צוליב דעם איז די בעפעלקערונג ארויסגעלאפען פון די הייזער.

פאלעניק, 27. (ספ. טעל.) לויט די לעצטע ידיעות זענען בעת דער ערד-ציטערניש אין גריכענ-לאנד דערהרגעט געווארען 150 פערזאן און עטליכע הונדערט זענען פערוואונדעט געווארען.

א בליק אויף דער ערעפענונג פון פעלקער-בונד-ראט

אין הינקעל—פאליטיס, וועלכער איז געוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון פעלקערבונד-פלענום.

אפגעפאהרען פירטע גרופע איבערוואנדערער

פון לעטלאנד קיין בירא-בידזשאן

ריגא, 27. (ספ. טעל.) נעכטען איז אפגע-פאהרען די פערטע גרופע איבערוואנדערער פון לעטלאנד קיין בירא-בידזשאן. די גרופע איז בעשטא-נען פון 78 פערזאן, פון זיי — 64 דערוואקסענע און 12 קינדער. דאס רוב איבערוואנדערער זענען פון ריגע און דווינסק, און א טייל פון דער לעט-לענדישער פראווינץ. לויט די קוואליפיקאציעס זענען אלע ספעציאליסטען, אין וועלכע די לאנד נויטיגט זיך: בוי-ארבייטער, שלאסער, מעכאניקער, שמידען, עלעקטרא-טעכניקער, מוילער און צייכנער. ארויס-בעגלייטען די איבערוואנדערער איז געקומען אן עולם פון פינף הונדערט מאן. דער וואקזאל איז גע-ווען איבערפולט אזוי, אז די באהן-פאליציי האט געמוזט איינהאלטען די ארדנונג. די גרופע איבער-וואנדערער איז געווען זעהר גוט ארגאניזירט. דעם גאנצען וועג וועלען זיי לעבען אין קאלעקטיוו, וואו-הין זיי האבען אלע אריינגעטראגען זייערע שפייז און געלט. ארויסבעגלייטענדיג די איבערוואנדערער האבען פארשטעהער פון דער געזעלשאפט „אזעק". אין ביגאסאווא ווערט די גרופע אפגעווארט דורך א פארשטעהער פון „טעזערד", וועלכער וועט זארגען פאר זייער ווייטערדיגער נסיעה. די איבערוואנ-דערער זענען געווען גוט אינפארמירט וועגען די אלע שוועריגקייטען, וואס זיי שטעהט פאר אלס פיאנערען אין בירא-בידזשאן.

קאנפיסקירט צייטונגען אין ווארשא

ווארשא, 27 (טעלעפאניש)

דער רעגירונגס-קאמיסאריאט האט פערא-דענט היינט צו קאנפיסקירען: „נייע פאלקסצייטונג", „יאזעטא ווארשאווסקא", „פיאנטא ראנא", „אס-טאטניע וויאדאמאשטשי" און „וואלקא" פאר געבען ידיעות וועגען כלומר'שטען אנטייל פון אויסטער-שונגס ריכטער ד"ר וואנטער אין דעם ענין פון פרוי טשוגדקעוויטש.

ליגע פאר קאמף געגען אנטיסעמיטיזם

פערטיידיגט די יודישע אויסלענדער אין פראנקרייך

פאריז (יט"א) די ליגע פאר קאמף געגען אנטיסעמיטיזם אנטוויקעלט לעצטענס א וויכטיגע טעטיגקייט ביים פערטיידיגען אויסלענדישע יודען זיי זאלען נישט דעפארטירט ווערען פון פראנקרייך. אין פיל פאלען האט די ליגע ערפאלגרייך איינגע-ווירקט לטובת פיל אויסלענדער, וועלכע מען האט שוין פעראָרדענט צו פערלאזען פראנקרייך און עס איז איהר געלונגען מבטל צו מאכען די פעראָרדנונג.

אין משך פון דער לעצטער צייט איז דער ליגע געלונגען אבצוראטעווען פון דעפארטאציע און פולשטענדיגער רואין אנ'ערך 150 יודישע משפחות.

ארץ-ישראל-פאווילאן אויף דער אויסשטעלונג אין באַרי

רוים (יט"א) אויף דער אויסשטעלונג פון באַרי, וואס איז געווידמעט די לענדער פון מיטעל-לענדישען ים, איז געעפענט געווארען אויך אן ארץ-ישראל-פאווילאן.

אויטאגענישע שוויסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען-טיילען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

לאדז. 28 סעפטעמבער 1932

„ניער פאלקסבלאט"

לאדז. 28 סעפטעמבער 1932

די דירות-נויט און איהרע פאלגען

די בוי-בעוועגונג אין פוילען פערקלענערט זיך א דאנק דעם קריזיס אויף א דראהענדיגען אופן. דער קאפיטאל, וואס ווערט אריינגעלעגט אין נייע הייזער קען ארויסגעצויגען ווערען נאר פאמעליך, ער איז אין א פופציג יאהר ארום. און דערווייל איז די נויט אין וואוינונגען אומגעהויער גרויס ווייל די בעפעלקערונג אין לאנד וואקסט יעדעס יאהר אויף א האלבען מיליאן מענשען, און די מענשען מוזען דאך ערגעץ וואוינען, אין דערזעלבער צייט בעווייזט אבער די סטאטיסטיק פון דער ארבייטסלאזיגקייט א שטארקען וואוקס פון די ארבייטסלאזע אין דער בוי-בראנזשע, דהיינו, אויף קנאפע אכציג פראצענט אין משך פון די לעצטע צוויי יאהר.

די אינדוסטריע וואס איז פערבונדען מיט דער בוי-בעוועגונג, פערקלענערט איהר פראדוקציע. יודער אמאל קען מען דאס זעהען לויט דער ארבייטסלאזיגקייט אין די אינדוסטריע-צווייגען, וואס האבען א שייכות צו די בוי-ארבייטען, ווי די ציגעלניעס, צעמענט-פאבריקען, גלאז-הוטעס א. א. וו. העכסט כאראקטעריסטיש זענען די ציפערען, וואס ווייזען די צאהל אויסגעבויטע וואוינונגען אין די לעצטע צוויי יאהר. מיר זעהען, אז די ציפערען פאלען קאטאסטראפאל: בעת אין פאריגען יאהר זענען אויסגעפערטיגט געווארען אין 52 שטעט קנאפע 25 טויזענד שטובען, זענען היי-יאהר אין 59 שטעט אויסגעפערטיגט געווארען בלויז אן ערך זיבען טויזענד שטובען.

אויף דעם באדען פון מאנגעל אין וואוינונגען לאזט זיך בעמערקען אין פוילען דאס פראפעסירען פון צוויי ערשיינונגען, דהיינו, פון היימלאזיגקייט און פון בראדיאגענטום. א נאבפרעג אויף דירות שאפען דער עיקר די נייע געשלאסענע הייראטען. הייראטען ווערען אין פוילען געשלאסען ביז דריי הונדערט טויזענד א יאהר. בעהמעבדיג אין אכט, אז דריי פערטעל פון די הייראטען ווערען געשלאסען אין דארף, וואו דער מאנגעל אין דירות לאזט זיך נישט אזוי שטארק פיהלען, אז א העלפט פון די איבעריגע הייראטען ווערען געשלאסען אין די קליינע שטעטלעך, וואו די סטאטיסטיק פון די דירות איז נישט אזוי גענוי, מוז מען קומען צום אויספיהר אז פאר די איבעריגע 37500 הייראטען פעהלט אויס דירות.

די בוי-בעוועגונג בעפרידיגט נישט אפילו אין דער מינדסטער מאס די בעדערפעניש אין נייע וואוינונגען, און אויב אין די גרויסע שטעט, ווי ווארשא לאדז, א. א. איז די צאהל פרייע דירות גאנץ בעדייטענד, קען מען דאס ערקלערען אויסשליסליך מיט דער פעראָרימונג פון דער בעפעלקערונג, וועלכע קען זיך נישט ערלויבען צו וואוינען אין אייגענע דירות און מוז וואוינען אדער אלס סובלאקאטארען, אדער אין קעלערען, אין ווינקלען א.א.וו. אין די אלטע וואוינונגען וואוינען אלץ מעהר מענשען און די צאהל שטובען, וואס זענען בעוואוינט דורך אכט און מעהר נפשות האלט אין איין וואקסען.

לויט זעהר פארזיכטיגע בערעכנונגען פעהלט אין 59 גרעסערע שטעט, וועלכע האבען א בעפעלקערונג פון העכער 20000 מענשען, לכל הפחות 300,000 שטובען, שוין בלויז די ציפערען זאגען עדות, אז דער מאנגעל אין דירות איז ביי אונז אונבעהויער גרויס און שארף, און אז פיל מענשען זענען געצוואונגען זיך אפצוזאגען פון אזא לוקסוס, ווי אן אייגענע דירה, פונקט ווי מען זאגט זיך איבעריגענס אפ פון פיל אנדערע זאכען, ווי קליידונג, בעסערע דערנעהרונג א. א. וו.

ווייניג ווארפט זיך אין די אויגען די צווייטע סאציאלע ערשיינונג, וואס איז א פועל יוצא פון קריזיס: דאס בראדיאגענטום. דערפון ווערט מען געוואויר פון דער פאליציאישער כראניק, וואו די פערהאלטענע פערזאנען פיגורירען אלס נישט אייגענע מאלדענע. די אמת'ע גרויס פון אט דער ערשיינונג איז שווער אפצומעסטען. זיכער איז אבער, אז די צאהל מענשען, וואס בלאנקען זיך ארום אהן א דאך איבער'ן קאפ, האלט פראגרעסיוו אין איין וואקסען און דאס איז א רעזולטאט פון קריזיס, ארבייטסלאזיגקייט און מאנגעל אין דירות.

די אקציע פון ביליגער מאכן די פרייזען

האנען די מאסען עפעס ערווארטען דערפון?

מען שמועסט איצט שטארק, אז די רעגירונג זאל אונטערנעהמען אן אקציע ביליגער צו מאכען די פרייזען פון א גאנצער רייהע ארטיקלען, און דער ערשטער רייהע פון די ארטיקלען, וואס ליגען אין די הענד פון דער קארטעליזירטער אינדוסטריע. מען רעדט וועגען ביליגערען צוקער, נאפט און אנדערע ארטיקלען, מען שמועסט אויך, אז נאך דעם ווי די רעגירונג האט בעגליקט די בעפעלקערונג מיט ביליגערען מאנאפאל-בראנפען, וועט קומען, די רייהע אויך אויף די באהנען, (מכוח ווירקען אויף דער הויך פון דירה-געלד דערויף האט מען שוין אפילו אויפגעהערט צו האפען).

דער סאציאליסטישער „ראבאטניק" בעציהט זיך מיט גרויס סקעפטיציזם צו די שמועסען. די צייטונג האלט, אז דאס איז נישט מעהר ווי אן אגיטאציע-מיטעל פון רעגירונגס-לאגער, כדי צו ווירקען אויף די פעראָרימטע ארבייטער — און פויערים-מאסען, וועמעס לאגע עס טרייבט זיי ממש אין פערצווייפלונג. די צייטונג שרייבט.

דעם געשיקט קאמבינירטען געדאנק וועגען בלומרשטען קאמף מיט דער ליכווע פון די קארטעלען, וואס דאס האט דעם ציל צו פערדעקען פאר די ברייטע מאסען די אמת'ע שולדיגע אין דער ווירטשאפטליכער קאטאסטראפע, האבען די ערשטע אויסגענוצט די פריצים, כדי ערנסט אוועקצושטעלען די פאדערונג וועגען פערקלענערען די באהן-טאריפען, די זעלבסטפערוואלטונגס-אפצאהלען און מיט א האלבען מויל האט מען אויך א רעד געטון וועגען פערקלענערען די פרייזען פון די קארטעליזירטע ארטיקלען. ווידער די קאפיטאליסטען, וואס זענען ארגאניזירט אין די קארטעלען און וועלכע זענען מעהרסטענטיילס גרויסע לאנד-בעזיצער, האבען קאטעגאריש אוועקגעשטעלט די פראגע וועגען פערקלענערען קודם כל די פרייזען פון די מאנאפאל-ארטיקלען און גלייכצייטיג האבען זיי אונטערגעהאלטען די פאדערונגען פון די פריצים בנוגע די פערקלענערטע באהן-טאריפען א. א.

די פיהרער פון דעם סיסטעם האבען זיך געפונען אין א פאטאלער לאגע. אנשטאט אפצו-ווענדען די אויפמערקזאמקייט פון די אונצופרידענע ארבייטער און פויערים-מאסען און דער מאסע קליינבירגער, וועלכע ווערט וואס אמאל אלץ מעהר אונרוהיג, זענען זיי אליין געווארען דער געגענשטאנד פון דער אנטי-יקרות-קאמפאניע. דערצו נאך האבען די געשיקטע מאכערס פון די קארטעלען גראד איצט אנגעהויבען צו העכערען די פרייזען, צוערשט אויף קויהלען און צוקער, כדי אריינצו-פלאנטערען די רעגירונג אט אין די שטרייטען און מאכען א סוף צו דער אקציע מיט אופלכע פרייזען-רעדוקציעס, וואס זיי אליין וועלען געפינען פאר נויטיג.

דער „ראבאטניק" מיינט, אז לויט דער ביז איצטיגער פראקטיק פון דער רעגירונג אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט און לויט די ביז איצטיגע טרויעריגע ערפאהרונגען קען מען מורא האבען, אז די גאנצע אנטי-יקרות-העצע און די העצע געגען די קארטעלען וועט זיך נאך פערענדיגען מיט נייע ריוחים פאר די קאפיטאליסטען און די פריצים און אז די נויט פון די מאסען וועט זיך נאך מעהר פערשטארקען. „וויסענדיג שרייבט דאס בלאט, דעם מעכטיגען איינפלוס, וועלכען די פריצים און קאפיטאליסטען האבען אויף דער סאנאציע. קען מען אין רעזולטאט פון דער אקציע ערווארטען, אז זיי וועלען דערגרייכען א פערקלענערונג פון די באהן-טאריפען, אז די זעלבסטפערוואלטונגס-אפצאהלען וועלען טאקע פערקלענערט ווערען, אז די פרייזען פון מאנאפאל-ארטיקלען וועלען רעדוצירט ווערען, אבער די פרייזען פון די קארטעליזירטע ארטיקלען וועלען בלייבען נישט געענדערט".

צי איז די „פיאטילעטקע" געלונגען?

פערשידענע מיינונגען וועגען דער דאזיגער וויכטיגער פראגע

צי איז די „פיאטילעטקע" געלונגען? אט דאס איז די גרויסע פראגע, מיט וועלכער עס זענען בעשעפטיגט סיי די פריינד, סיי די שונאים פון דעם סאוויעטען-פערבאנד. ארום דער פראגע פיהרט זיך איצט א ברייטע דיסקוסיע אין די בלעטער פון דער וועלט, סיי די בירגערליכע, סיי די פראלעטארישע.

די „פיאטילעטקע" האט זיך נישט איינגעגעבען, — אזוי בעהויפטען אין איין קול די פובליציסטען פון דער בורזשואזער פרעסע. זי האט זיך נישט איינגעגעבען, ווייל דאס איז צו זעהען פון די אפי-ציעלע בעריכטע און פון דער סאוויעטישער פרעסע, פון פריהלינג פון לויפענדען יאהר איז געפאלען די פראדוקציע פון אייזען און שטאהל. אט די אונ-בעדינגטע פראדוקציע פאר'ן גאנצען לעבען פון דער אינדוסטריע. עס האט פערפיהרט איינגאנצען די ענט-וויקלונג פון דעם פערקעהרסוועזען. אלע פלענער ווערען דעריבער צונישט. די גרויסע פאבריק פון אויטאס אין ניזשני נאוגאראד האט געצאלט אין משך פון יאהר פראדוציען פופציג טויזענד אויטאס און ארויסגעלאזט האט זי סך הכל עטליכע הונ-דערט. מ'האט געזאלט אין לויפענדיגען יאהר אויס-בויען 98000 קילאמעטער באהן-ליניעס אין סאוויעטען-לאנד, און געבויט איז געווארען בלויז זעכ-ציג פראצענט פון דער געשטעלטער אויפגאבע.

פארוואס איז דאס אלעס אזוי? פרעגט די פרעסע, וואס איז פיינדליך צום סאוויעטען-פערבאנד, און ענטפערט: די סאוויעטען פעהלט געלד. עס פעהלט מזומנע קאפיטאלען, כדי צו שאפען א אינ-דוסטריע, וואס זאל זיין אונאפהענגיג פון אויסלאנד דארף מען האבען מאשינען און מאטאָרען און דאס ווילען די קאפיטאליסטישע פאבריקען נישט פער-קויפען אויף קרעדיט, זיי פערלאנגען באר געלד, די פינאנץ-מאגנאטען ווילען נישט באָרגען די סאָ-וויעטען מ'קאן נישט באָרגען די יעניגע, וועלכע ווילען נישט צאהלען די אַלטע צארישע חובות.

איצט לאָמיר הערען אַן אַנדער שטים. זי שטאמט פון אַ מענש, וועלכער איז ווייט נישט קיין באלשעוויק, וועלכער ווערט, אדרבא, בעקעמפט דורך די קאמוניסטען אין איז אליין א גרויסע גע-נער פון זייערע מעטאָדען, דאס איז עמיל וואנדער-וועלדע, דער פיהרער פון צווייטען, סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל, אט וואס ער זאגט וועגען דער „פיאטילעטקע": עס קאנען זיין איצט און אויך אין דער צוקונפט גרויסע שטערונגען, אויף וועלכע די „פיאטילעטקע" וועט זיך אנשטויסען, אבער די רעוואלוציאנערע דיקטאטור האט אין משך פון עט-ליכע יאהר דערגרייכט אזעלכע רעזולטאטען, וועל-כע עס האבען נישט געקענט דערגרייכען די אויס-לענדישע קאפיטאליסטען, עס איז א ריזיגע זאך צו שאפען א מאדערנע אינדוסטריע אין א לאנד, וואס איז פערניכטעט געווארען און מוז שטענדיג קעמ-פען געגען די געוואלדיגסטע מניעות, דעם פועל יוצא פון דער פאליטיק פון שטאכעל-דראט, וואס איז אנ-געווענדעט געווארען דורך די אנדערע מלוכות לגבי רוסלאנד, אין א לאנד, וואס האט נישט קיין קוואַ-ליפיצירטע טעכניקער, ארבייטער און אינזשיניע-רען.

די סאוויעטען, זאגט וואנדערוועלדע, מוזען זיך עקאנאמיש בעפרייען פון דער איבריגער וועלט, ווייל די קאפיטאליסטישע לענדער ווענדען אן געגען די סאוויעטען די נארישע פאליטיק פון בלאקאדע, די סאוויעטען, וועלכע שטעלען מיט זיך פאר איין זעקסטעל פון דער וועלט, וואו מען קאן געפינען די פערשידענסטע קלימאטען, רייכקייט אין וועלדער, פלאנטאציעס, פון טיי אין קרים, בוימוואל-פעלדער אין טורקעסטאן, קאנען גיכער ווי יעדע אנדערע מלוכה אליין אויסקומען מיט די אייגענע פראדוקטען.

עס איז קיין ספק נישט, זאגט וואנדערוועלדע, אז אין דער וועלט וואו עס געפינען זיך עטליכע צעהנדליג מיליאן ארבייטסלאזע, מוז דער פאקט, וואס אין סאוויעטען-רוסלאנד איז נישט נאר נישט פערהאן קיין איבערפראדוקציע, נאר עס פעהלען פראדוקטען, נישט נאר עס זענען נישטא קיין אָפּ-געשטאַרבענע לעדיג-שטעהענדיגע פאבריקען, נאר עס קומט פאר אן אונאויפהערליכע ארבייט ביים בויען אינדוסטריעלע גיגאנטען, אט דער פאקט מוז אויסאיבען א קאלאסאלע ווירקונג אויף די מאסען ארבייטסלאזע אין אלע לענדער.

אויב דער סאוויעטישער עקספערימענט, ענדיגט זיינע אויספיהרונגען וואנדערוועלדע, וועט זיך איינ-געבען, דאן וועט אין סאוויעטען-פערבאנד זיך ענט-וויקלען נישט בלויז די אינדוסטריע, נאר עס וועט שטייגען דער וואוילשטאנד פון די ארבייטענדיגע מאסען, עס וועט שטייגען זייער קולטורעלער ניווא, בעת אין דער גאנצער איבעריגער וועלט, אין איי-ראפע און אין אמעריקע וועט דער קאפיטאליזם זיך צופאלען און גיין צום אונטערגאנג.

צום אנדענק פון א. ליטוואק

דעם פערשטארבענעם ארבייטער-טוער

אין אן ארטיקעל, געווידמעט דעם איצט פערשטארבענעם בעריהמטען ארבייטער-פיהרער און פובליציסט א. ליטוואק, שרייבט ח. אבראמא-וויטש אין דער ווילנער „צייט":

געשטאמט האט ליטוואק פון א בעל-עגלה'-שער משפחה, פון פאלק, פון עמך. ארויסגעשלא-גען זיך האט ער אויף דער גרויסער וועלט נאר א דאנק זיינע גרויסע פעהיגקייטען. זיין טאטע, דער פוהרמאן, איז געווען גאנץ ווייט סיי פון בילדונג, סיי פון רייכקייט, געוואלגערט האט זיך חיים-יאנקעל אין חדרים און ישיבות, וואו ער האט לכתחילה איינגעזאפט אין זיך דעם גייסט פון יהדות. וואלט ליטוואק געלעבט מיט א הונדערט יאהר צוריק וואלט פון איהם ארויס א גאון, א גדול-בישראל. איז אבער חיים יאנקלען בעשערט געווען צו לעבען אין דער שטורעם-עפאכע פון סוף 19-טען און אנהויב 20-טען יאהרהונדערט, ווען אלץ, וואס איז געווען יונג, עהרליך, אויפ-ריכטיג האט געמוזט אוועקגעהען אויפ'ן רעוואלו-ציאנערען וועג, אויפ'ן וועג פון שטירצען דעם צאריזם. און ליטוואק, וועלכער איז אויסגעוואקסען אין נויט, וועלכער האט געזעהען, געפיהלט און איבערגעלעבט אליין די ליידען פון די מאסען — איז געווארען דער הייסטער קעמפער פאר דער בעפרייאונג פון יודישע ארבייטער, ווי אויך פאר דער בעפרייאונג פון גאנצען פאלק.

זייענדיג אריינגעטון מיט'ן לייב און לעבען אין דער ארבייטער-בעוועגונג — האט ליטוואק נישט פערלאזען דעם געביט פון וויסענשאפט, פון פאָרשען, לערנען, אנאליזירען. ער האט איינגעזאפט אין זיך די גאנצע מאדערנע סאציאלאגיע, ליטע-ראטור, פילאזאפיע, געשיכטע. האבענדיג א גוואל-דיגען זכרון — איז ליטוואק געווען נישט סתם אנ'ערודיט — אבער א טיפער אנאליטיקער, ביי וועמען דער קאלאסאלער סכום וויסען איז געווען בעלויכטען מיט א מאניזמישער וועלט-אנשויאונג, וואס האט זיך בעזירט אויף מארקסיזם.

ליטוואק האט מיט זיך פארגעשטעלט דעם עקסטרעם-רעכטען פליגעל פון „בונד" (זיין ווילנער שאטירונג). ער איז אוועק פון רוסלאנד, וואו ער האט בעקעמפט די מעטאדען פון דער באלשעוויסטישער רעגירונג. ליטוואק'ס קריטיק איז געווען א שארפע, א בייסיגע און אויסערגעוועהנליך-לאגישע.

ער איז געווען איינער פון די זעלטענסטע רעדנער. קלאר, איינפאך אבער טיף האט ליטוואק פונאנדערגעקליבען יעדער פראגע. זיין שפראך איז געווען א גלייטערטער פאלקס-שפראך, וועלכע איז יעדען פערשטענדליך צוטריטליך.

דערפאר זענען געווען אזוי פאפולער זיינע אומצעהליגע לעקציעס איבער ליטעראטור, פילא-זאפיע און אקטועלע פראגען פון געגענווארט.

ער איז געווען איינער פון די בעסטע קענער פון דער יודישער ליטעראטור. זיין קריטיק — איז געווען שארף, אהן קונצען, אהן דריידלעך, ווי עס איז אפט די טבע פון מאדערנע קריטיקער, וואס בעהאלטען די פוסטקייט און זאכליכקייט פון זייערע אפהאנדלונגען מיט ווייניג פערשטענדליכע פאר אנדערע און פאר זיי גופא פראזען.

ליטוואק פלעגט זיך אין זיינע לעקציעס דער ערשטער אפרופען אויף יעדער גרויסע געזעל-שאפטליכע אדער ליטערארישע דערשיינונג.

זיין היים איז געווען די גאנצע וועלט. זעלטען ווען ער האט געהאט אן אייגענע וואוינונג, און דעריבער האט זיין זעלטענער ליטעראריש-וויסענ-שאפטליכער טאלענט געלאזען פערהעלטנישמעסיג ווייניג שפורען אין דער יודישער ליטעראטור.

וואלט ליטוואק גופא געפיהרק א מעהר „מיושבדיגען" לעבען — וואלט ער בלי-ספק געווארען דער גרעסטער יודישער קריטיקער.

זיינע געדאנקען, בעטראכטונגען און אויס-פיהרען זענען צוזייט איבער צעהנדליגער אויסגא-בען און טויזענטער ארטיקלען אונטער יתרות פסעוודאנימען.

ליטוואק איז אפילו געווען א געוויסע צייט דער רעדאקטאר פון אליודישען פעטערבורגער „פריינד" (אמת, אין צייט פון „פריינד'ס" העכסטען ראדיקאליזם).

אבער ליטוואק איז געווען איבערהויפט אנ'ארבייטער-טוער, און דער ארבייטער-בעוועגונג האט ער געווידמעט די בעסטע כחות זיינע. פאר דער זאך איז ליטוואק געזעסען אין צעהנדליגער תפיסות. געווען פערשיקט, געוואלגערט זיך וואו א טאג, וואו א נאכט (ווען ער איז געווען אויף דער פריי). דער ארבייטער-בעוועגונג האט ער געווידמעט זיין אויסערגעוועהנליכען פובליציסטישען טאלענט, זיין גאנץ לעבען.

ליטוואק איז געווען א הייסער אנהענגער פון נאצ.-קולט. אווטאנאמיע, פון יודיש, פון יודישער קולטור בכלל, און אפט פלעגט ער נעהמען א ווארט אין אלגעמיינע פראגען פון יודישען לעבען.

אמת, אפט פלעגען געגנער ארויסגעהן פון פאלעמיק מיט ליטוואק'ן בשן ועין. אבער אויפ'ן ליטוואק איז קיינער נישט געווען אין כעס. ער איז געווען שמענדיג אויפריכטיג. אהן דעם מינד-סטען שפור פון דעמאגאגיע.

ליטוואק איז געווען א פערזענליכקייט פון גרויסען פערנעהם. זיין ארט אין דער יודישער ארבייטער- און אלגעמיינער קולטור-בעוועגונג א ז געבליבען פוסט.

יודישע ראיאנען זענען הינטערשטעליג אין צושטעלען תבואה

דער סאוויעטישער רעגירונג

מאסקווע, (יט"א). אלע פיר יודישע אויטא-נאמע ראיאנען אין סאוויעט-רוסלאנד שטעהען שטארק אפ אין דער ברויט-פערגרייטונג, ד.ה. אין צושטעלען דער מלוכה דעם סכום תבואה, וואס די „קאלכאזען" און איינצעל-ווירטשאפטען זענען מחויב צוצושטעלען פאר א בעשטימטען פרייז. בעסער פון אלע ראיאנען שטעהט דער פריידארפער יודישער ראיאן, וועלכער האט שוין צוגעשטעלט העכער 59 פראצענט פון בעשטימטען סכום, די איבריגע דריי יודישע ראיאנען אין אוקראינע, האבען נישט אויס-געפיהרט אפילו א פערטעל פון דעם אנגעמערקטען פלאן. די יודישע קאמוניסטישע צייטונגען בעצייכענען דעם פאקט אלס „שענדליכע הינטערשטעליגקייט און לעגען ארויף די שולד דערפאר אויף די „קולאקעס" — די בעלי-גופים, וואס פיהרען, ווי די צייטונגען שרייבען, אן אגיטאציע געגען דער ברויט-פארברייטונג, און אויף די „אפארטוניסטישע" אנפיהרער פון די קאלכאזען.

שפּייז־דוחק אין סאָוויעט־רוסלאַנד

סאָוויעטען־פערבאַנד מאַכט דורך אַ שווערע שטיקל צייט אין דער שפּייז־בעוואָרגונג.

עס איז דאָס אַלטע פּראָבלעם פון דעם פערהעלטניש צווישען שטאָט און דאָרף, דאָס אַלטע פּראָבלעם פון דער אַזוי־גערופענער „סמיטשקע", וואָס מיינט צוזאַמענשלוס, נאָך פּשוט'ער: דאָס פּראָבלעם פון האַרמאָנישע צווישען שטאָט און דאָרף.

די שטאָט איז אינדוסטריעל און שאַפט סחורות. דאָס דאָרף שאַפט שפּייז. כדי די שטאָט זאָל קריגען די נויטיגע שפּייז פון דאָרף, מוז די שטאָט געבען דעם דאָרף גענוג סחורה. דאָס איז די פראַגע פון פראַגען אין סאָוויעטען־לאַנד. וואו די סאַמע גרעסטע מאַיאָריטעט בעשטעהט פון פּויערים דאָרפסלייט.

אין די לעצטע יאָהרען איז די סאָוויעטישע פּאָליטיק געווען געווענדט דערויף צו פערגרעסערען אַלץ מעהר און מעהר די אינדוסטריאַליזאַציע. אַבער דערביי האָט מען די הויפּט־וואָג געלייגט אויף דער ענטוויקלונג פון דער שווערער אינדוסטריע, אויף דער בעשאַפונג פון אַלערליי מאַשינען און אַנדערע פונדאַמענטאַלע פּראָדוקציע־מיטלען, איידער אויף דער לייכטער אינדוסטריע, וואָס פּראָדוצירט סחורות דירעקט פאַר'ן געברויך, אַלע די זאַכען, וואָס מענשען דאַרפען גלייך האָבען.

דער פעהלער פון דער סאָוויעט־רעגירונג איז אָט דעם פּרט אין נישט בעשטאַנען אַזוי פיל אין דעם פאַקט גופא, וואָס זי האָט געשאַנקען אַ סך אויפמערקזאַמקייט דער ענטוויקלונג פון דער שווערער אינדוסטריע, ווי אין דעם, וואָס זי האָט זיך נישט גענוג גערעכענט מיט די טאָג־טעגליכע בעדערפענישען פון דער גרעסטער מאַיאָריטעט בעפעלקערונג. דער הויפּט־חסרון איז געלעגען אין דעם, וואָס די סאָוויעטישע פיהרער האָבען נישט געזעהן, אַז די פּראָדוקציע פון סחורות זאָל זיין אין פולען איינקלאַנג מיט די נויטען פון די שפּייז פּראָדוציר — די פּויערים אין דאָרף.

אין דעם אימפּעט פון דער אינדוסטריאַליזאַציע פון דורכפיהרען דעם פינף־יאָהר פּלאַן, האָט מעהר געשפּילט אַ ראָלע דער חשק צו „דעריאָגען" און „אַריבעריאָגען" (די קאַפּיטאַליסטישע לענדער) איידער דאָס צופּאַסען זיך צו די רעאַלע בעדינגונגען, צו די פּראַקטישע מעגליכקייטען און נויטען פון דעם לאַנד און פון דער בעפעלקערונג, מיט אַנדערע ווערטער, די אינדוסטריאַליזאַציע איז געוואָרען אַ מין ספּאָרט־פּלאַן, וואו דער עיקר איז דאָס אויפטון פאַר זיך אַליין, און נישט די דערגרייכונג פון דעם מאַקסימום נוצען.

אַזוי אַרום איז עס געקומען דערצו, אַז אין דער זעלבער צייט, וואָס דאָס סאָוויעטען־לאַנד האָט מיט רעכט שטאָלצירט מיט דעם אויפבוי פון גיגאַנטישע פאַבריקען און אַנדערע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען, האָבען די פּויערים נישט געקאָנט קריגען קיין שיך, קליידער, טשוועקעס, און אַנדערע נויטיגע געברויך־אַרטיקלען, און אַז די פּויערים זענען נישט צופרידען, קאָנען זיי נישט האָבען קיין זעהר הייסען חשק צו שאַפען אַזוי פיל שפּייז, ווי מען דערוואַרט פון זיי, אָדער ווי זיי זענען פאַקטיש אימשטאַנד צו פּראָדוצירען.

דערביי האָט אויך געהאַט אַ בעשטימטען חלק די געצוואונגענע קאָלעקטיוויזאַציע, וואָס איז אויך גענומען צו ווייניג אין אַנבעטראַכט די רעאַלע מעגליכקייטען און נויטען, און וואָס איז אויך געפיהרט געוואָרען אונטער דעם לאָזונג פון „דעריאָגען" און „אַריבעריאָגען". דאָס איז די אורזאַך פון די איצטיגע שפּייז־שוועריגקייטען.

אַנטיסעמיטען פערפאָלגען יודישע אַרבייטער אין מאָסקווע

מאָסקווע. (יט"א) פאַלען פון אָפענעם אַנטיסעמיטיזם און כוליגאַנישע אָנפאַלען אויף יודישע אַרבייטער זענען לעצטענס פאָרגעקומען צווישען די בוי־אַרבייטער וואָס זענען בעשעפטיגט ביי דער בויאונג פון דעם 20־שטאָקיגען האָטעל פון מאָסקווער סאָוויעט אין מאָסקווע.

ביי דער בויאונג זענען בעשעפטיגט ביז 1500 אַרבייטער, צווישען זיי אַ בעדייטענדע צאָהל יודען. דאָס קענען נישט פערטראָגען אַ גרופּע אַנטיסעמיטען און כוליגאַנעס, וואָס האָבען זיך אַריינגעכאַפּט צווישען די אַרבייטער און פערפאָלגען די יודישע אַרבייטער מיט נאָר וואָס זיי קענען: זיי וואַרפען אויף די יודישע אַרבייטער מיט שטיינער, גיסען זיי אָפּ מיט וואַסער א.א.וו.

די לעצטע טעג האָט אַ גרופּע אַרבייטער־אַנטיסעמיטען, אָנגעפיהרט פון אַ געוויסען פּאַשין, אַזוי צושלאָגען דעם יודישען אַרבייטער דור, אַז ער איז עטליכע טעג געלעגען קראַנק. אַ חברה כוליגאַנעס האָבען אויך צושלאָגען דעם יודישען אַרבייטער פרענקעל, זידלערייען און בעליידיגונגען קומט אויס די יודישע אַרבייטער צו הערען אויף יעדען טריט און שריט.

דער סעקרעטאַר פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי־קאָמערל אַ געוויסער זשאַלודאַוו, וויים פון אַלעמען און „מישט זיך נישט". ווען מען האָט איהם דערויף אויפמערקזאַם געמאַכט, האָט ער געזאָגט, אַז דאָס איז נישט מעהר ווי כוליגאַנעס, אָבער קיין אַנטיסעמיטיזם זעהט ער דערין נישט, ער האָט אויך נישט דערלאָזט, דער סעקרעטאַר פון דער קאָמסאָמאָלישער קאָמערל זאָל די פראַגע שטעלען פאַר דער אָרגאַניזאַציע און האָט געבראַכט דערצו, אַז דער לעצטער זאָל בעזייטיגט ווערען פון דער אַרבייט אַלס סעקרעטאַר און אויסגעשלאָסען ווערען פון „קאָמסאָמאָל" אַלס סקאַנדאַל־מאַכער און רכילות'ניק.

די מאָסקווער צייטונג „וועטשערניאַ מאָסקוואַ" האָט אָנגעהויבען אַ טומעל וועגען דעם ענין און פאָדערט, אַז דער פּסק, וואָס איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען אויף דעם סעקרעטאַר פון דער קאָמסאָמאָלישער אָרגאַניזאַציע זאָל אַריבערגעטראָגען ווערען אויף דעם סעקרעטאַר פון דער קאָמוניסטישער קאָמערל זשאַלודאַוו, וועלכער שטיצט אָפען אַנטיסעמיטיזם פון העסליכען מין.

אַן אַעראָפּלאַן, וואָס ווערט צוגעשטעלט דורך דער פאַבריק אין אַ קאַסטען און יעדער קאָן זיך איהם אַליין אויפשטעלען. (דעמאָנסטרירט אויף דער לופט־ספּאָרט־אויסשטעלונג אין בערלין).

לואי ליפּסקי וועגען דער יודישער אַגענץ

ניו־יאָרק, (יט"א). דער פאָרזיצער פון דער ארץ־ישראל קאַמפּיין אין אַמעריקא ה' לואי ליפּסקי האָט פערעפענטליכט אַן ערקלערונג וואָס ענטהאַלט אַ וואָרנונג וועגען געפאַהר פון צוזאַמענבראָך פון דער טעטיגקייט פון דער יודישער אַגענץ אין ארץ־ישראל צוליב מאַנגעל פון פאָנדען.

„עס איז געקומען די צייט, שרייבט לואי ליפּסקי, ווען דאָס אַמעריקאַנער יודענטום מוז וויסען אַלע פאַקטען וועגען דער פינאַנציעלער לאַגע פון דער יודישער אַגענץ. די גאַנצע סטרוקטור פון דער יודישער אַגענץ איז אין סכנה. ציוניסטען און נישט ציוניסטען האָבען זיך פעראייניגט לטובת דעם ווידער־אויפבוי פון יודישען היימלאַנד, אָבער דאָס אַמעריקאַנער יודענטום האָט זיך נישט געהעריג אָפּגערופען. די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ אין א"י ערוואַרט, אַז ביים סוף פון יאָהר וועט די איינקונפט זיין אַמווייניגסטענס מיט צוויי הונדערט טויזענד דאָלאַר ווי לעצטען יאָהר. דער ריזיגער דעפיציט וועט זיין איבערהויפּט צוליב דעם שוואַכען אָפּרוף פון אַמעריקאַנער יודענטום מחמת די יודען פון אייראָפּע האָבען מקיים געווען זייערע פערפּליכטונגען.

„כדי צו ראַטעווען די יודישע אַגענץ מוז קומען באַלדיגע אונטערשטיצונג אין דער פאָרם פון געלד, נישט פון בלויער סימפּאַטיע, דאָס יודישע פאָלק האָט אָנגעהויבען אויפבויען ארץ־ישראל. ווייל עס איז געווען אַ היסטאָרישע נויטווענדיגקייט און, נישט בלויז אַ לוקסוס, וואָס מען פערגינט זיך בלויז אין פּראָספּעריטי־צייטען.

„לעצטענס האָבען זיך טוריסטען, וואָס האָבען זיך צוריקגעקעהרט פון ארץ־ישראל געבראַכט גרוסען, אַז „דער קריזיס האָט נישט אָנגערירט ארץ־ישראל" און דאָס איז דורך מאַנכע נישט ריכטיג אויסגעטייטשט געוואָרען, בעת די אַלגעמיינע עקאָנאָמישע סיטואַציע איז דאָרט גאַנץ גוט, איז עס אַבסאָלוט נישט אמת בנוגע דער טעטיגקייט פון דער יודישער אַגענץ, וועמעס איינקונפטען זענען אַזוי איינגעשרומפּען, אַז אַפילו יענע פּלענער וואָס זענען נישט דירעקט אָפּהענגיג פון דער אַגענץ, געפינען זיך אין סכנה, מיין פאָרזאָגען אַ צוזאַמענבראָך פון דער יודישער אַגענץ איז נישט סתם אַן אַלאַרם, עס וועט זיין אומפערמיידליך, אויב דאָס אַמעריקאַנער יודענטום וועט נישט אַרויס פון זיין גלייכגילטיגען צושטאַנד און מיט אַלע כוחות נישט דערלאָזען די צושטערונג פון אַ היסטאָרישער אונטערנעהמונג וואו עס איז אַריינגעלייגט געוואָרען די ענערגיע, די האָפנונגען און די חלומות פון אַן אַלט און געפייניגט פאָלק".

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוונט.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

ווילדע אויסטראַליער, וועלכע זענען מל זייערע קינדער

צווישען די פעלקער, וואָס געפינען זיך נאָך איצטער אויף דער סאַמע נידעריגסטער שטופע פון ציוויליזאַציע זענען די אויסטראַליער.

אויסטראַליע איז דער קלענסטער פון די פינף קאָנטינענטען אויף דער ערד, ליגט אויף דעם דרום טייל פון ערד־קויל, צווישען דעם פּאַסיפישען און אינדישען אָקעאַן און איז אומגעפעהר אַזוי גרויס, ווי די טעריטאָריע פון די פעראייניגטע שטאַטען. אַ בעפעלקערונג האָט דאָס לאַנד פון אַרום 5 מיט אַ האַלב מיליאָן נפשות, וואָס זענען צושפּרייט איבער שטעט, שטעטלעך ביי די מזרח־ און דרום ברעגען פון לאַנד.

יענע גרופּען פון די אויסטראַליער, וואָס וואוינען נעהנטער צו דער ציוויליזירטער בעפעלקערונג, זענען שוין אַליין אויך האַלב ציוויליזירט, און פיל פון זיי זענען אַפילו טאָג־אַרבייטער, אָבער די גרויסע, וואָס וואוינען טיפער אין לאַנד, זענען נאָך פּונקט אַזוי פּרימיטיוו, ווי מיט טויזענדער יאָהרען צוריק.

זיי געהען אַרום אינגאַנצען נאַקעט. איבערהויפּט די פרויען. די מענער קענען נאָך האָבען אַ מאָל אַ מין גאַרטעל, אָדער שטריקעל אַרומגעבונדען אַרום דעם אונטערשטען טייל פון בויך. און פון דעם שטריקעל האַל אַראָפּהענגען פון פאָרענט אַ מין פאַרטוכעל, און געוועהנליך איז דאָס שטריקעל אויסגעפלאָכטען פון מענשליכע האָר.

זייערע הייזלעך זענען זעהר נידעריגע און פון די פּרימיטיווסטע. דאָס הייזעל ווערט צוזאַמענגעשטעלט פון צווייגען און שטאַמען פון ביימער און אויבען בעדעקט מיט בלעטער און ערד. און אַזוי נידעריג איז דאָס הייזעל, אַז אַ מענש קען דאָרט נישט שטעהן, סיידען אויף די קניע, און מעהר ווי 4—5 מענשען קען מען אַהין נישט אַריינפּאַקען. אָבער די הייזלעך זייערע בענוצען זיי נאָר צום שלאָפען. דאָס גאַנצע לעבען זייערס פיהרען זיי אָן אין דרויסען.

קיינע מעבעל־כלים ווי ביי אַנדערע פּרימיטיווע פעלקער, האָבען זיי נישט. זייערע כלים זענען לעכעריגע אויסגעשניצט פון האָלץ. זייערע וואָפען, מעסערס און אַנדערע געצייג זענען פון פערשטיינטע שטיינער, אַמאָל מיט אַ הילצערנער הענטעל. און דאָס געווער זייערע זענען שטיקער האָלץ פון פערשידענע מינים.

די [illegible] געוועהר ביי די אויסטראַליער איז אַ קורץ שטעקעל, וואָס פערענדיגט זיך מיט אַ שווערער קנעפּעל. ווען מען קריגט מיט אַזאַ [illegible] איז מען נישט זיכער מיט'ן לעבען. אַ צווייטע געוועהר איז אַ לאַנגע פערשפּיצטע שפּיז. קיין פייל און בויגענס, ווי ביי אַנדערע פּרימיטיווע פעלקער, האָבען זיי נישט.

בכלל זענען די אויסטראַליער אַ גוטמוטיג און פרידליך פאָלק. פון קיין קאַניבאַליזם, אָדער מענשען־פרעסעריי וויסט מען נישט ביי זיי, כאָטש די קוואַלען פון זייער שפּייז זענען זעהר בעגרעניצטע און זיי עסען זיך קיינמאָל נישט איבער. זייערע אַלטע לייט, שוואַכע און קראַנקע שטויסען זיי נישט אָפּ פון זיך און לאָזען זיי נישט איבער צו זייער אייגענעם שיקזאַל, וואָס ווערט אַזוי אָפט פּראַקטיצירט צווישען די פּרימיטיווע פעלקער, נאָר פערקעהרט — גיבען אַכטונג אויף זיי, שפּייזען זיי און העלפען זיי מיט וואָס זיי קענען.

ביי אַ מלחמה בעגעגענען זיך צוויי רייהען פון פיינדליכע לאַגערען. זיי וואַרפען איינער אין צווייטען פערשפּיצטע שטעקענס, שפּיזען און אַן אַנדער געוועהר זייערע.

ווען די אויסטראַליער האָבען די געלעגענהייט וועלען זיי זייערע אייגענע פערוואונדעטע נישט איבערלאָזען אין פעלד אַליין אויף אויסצוגעהן. נאָר וועלען זוכען אַוועקצוטראָגען זיי אַהיים און העלפען מיט וואָס זיי קענען. ווען זיי זעהען אין פעלד ווי עס ליגט אַ פערוואונדעטער שונא און מאַטערט זיך פון זיינע וואונדען און האַלט אין אויסגעהן, וועלען זיי איהם גאָר נישט טון; נישט דערשלאָגען צום טויט, און נישט העלפען, נאָר פערבייגעהן גלייכגילטיג, און אַמאָל אפשר לאַכען זעהענדיג ווי יענער מאַטערט זיך אַזוי „קאָמיש".

צו פיין און וואונדען אין קערפּער זענען זיי מערקווירדיג גלייכגילטיג. אין דעם גייסט ווערען זיי ערצויגען פון קינדהייט אָן.

זייער גייסטיג לעבען איז פול מיט פערשידענע קינדיש־נאַאיווע אַבערגלויבענס, ווי ביי אַלע פּרימיטיווע פעלקער. און מיט אָט די אַבערגלויבענס זענען ביי זיי פערבונדען לאַנגע רייהען פון אייגנאַרטיגע צערעמאָניעס, וועלכע געהען איבער דורך טראַדיציע פון דור צו דור און וועלכע זיי פיהרען דורך מיט ערנסטקייט.

איינע פון די צערעמאָניעס איז מל זיין אַ זוהן. קיין בעשטימטע צייט אויף דעם איז נישטאָ. ווען דער פאָטער זעהט זיך אַרום, אַז דער בחור איז שוין אויסגעוואַקסען. אָדער אַז ער ווערט נישט גלייכגילטיג צו מיידלעך, בעשליסט ער, אַז מען דאַרף איהם מל זיין, און דאַן הויבען זיך אָן די פאָרבערייטונגען. מען שיקט דעם בחור צוזאַמענרופען פריינד און קרובים. דאָס קען געדויערען וואָכען־לאַנג. פאַר דער צייט דינגט דער פאָטער די מענער, וואָס דאַרפען דורכפיהרען די צערעמאָניע. וואָס „רייכער" ער איז, אַלץ מעהר מענשען וועט ער דינגען און אַלץ העכער וועט זיין דער פּרייז, וואָס ער וועט בעצאָהלען. און צאָהלען צאָהלט מען מיט געוועהר, געצייג, כלים, אָרנאַמענטען, און אַנדערע זאַכען. וואָס דער אויסטראַליער מאַכט אַליין מיט זיינע הענד, אָדער איבערגעביטען ביי אַנדערע אויף זאַכען. וואָס ער האָט געהאַט.

בשעת דער צערעמאָניע גופא לייגען זיך עטליכע מענער אויף דער ערד איינער אויפ'ן צווייטען אין אַ הויפען. אויבען וואַרפט מען אַרויף דעם בחור אַליין מיט'ן פּנים אַרויף. עטליכע מענער האַלטען פאַר די הענד און פיס, און איינער שטעלט זיך צווישען זיינע פיס און מיט די פינגער נעהמט ער אָן און ציהט דאָס הייטעל, וואָס דאַרף אָפּגעשניטען ווערען. דאַן קומען אָן פון אַ זייט די „מוהלים" יעדער פון זיי האַלט אין האַנט אַ פערשפּיצט ביינדעל פון אַ פויגעל, און יעדער פון זיי גיט אַ שטאָך אין הייטעל און געהט באַלד אָפּ אָן אַ זייט. ער פיהרט זיך אַזוי, אַז דער בחור זאָל איהם נישט זעהען און נישט וויסען, ווער עס האָט איהם דאָס געטון, און אַזוי געהען פערביי עטליכע מענער, יעדער פון זיי גיט אַ שטאָך ביז דאָס הייטעל טיילט זיך אָפּ.

די אָפּעראַציע איז זעהר אַ פּיינליכע, אָבער דער בחור טאָר נישט וויינען אָדער שרייען. אַנדערש וועט ער אַרויפוואַרפען אויף זיך אַ שוואַרצען פלעק, און די פרויען וועלען איהם הערנאָך בערעדען. אויף מאָרגען, ווען די „מוהלים" בעגעגענען איהם, בעגריסען זיי איהם גלייכגילטיג, מיט אַ מינע, ווי זיי וויסען פון גאָרנישט, כדי דער בחור זאָל נישט וויסען ווער זיינע „כירורגען" זענען געווען.

מיט דער אָפּעראַציע פון מל זיין הויבט זיך ערשט אָן די פּראָצעדור דורך וועלכער דער בחור ווערט אַריינגעפיהרט אין מאַנשאַפט. נאָכדעם, גאָר אַ היבש ביסעל שפּעטער, ווערט דורכגעפיהרט אַ צווייטע פּיינליכע צערעמאָניע, און דערנאָך קען דורכגעפיהרט ווערען אַ דריטע.

די אַלע פּיינליכע אָפּעראַציעס און די וואונדען אויף זיין לייב ווערען פערהיילט, ווערט ער ענדליך אַריינגענומען אין די רייהען פון דערוואַקסענע און קען זיך בעטייליגען אין געיעג נאָך חיות אָדער אין שלאַכטען מיט שונאים.

פאר אונזערע קינדער

וועכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

עס געהט א ניי-יאהר קינדערלעך!

אַ ניי-יאָהר קומט אָן, יודישע קינדערלעך! אַ ניי, אַ יודיש יאָהר, מיט נייע טעג, וואָכען און חדשים!

אויף נאָך אַ יאָהר זעַנען מיר — ביז די 120 יאָהר! — עלטער געוואָרען, און אַז עלטער, מיינט מען דאָך — קליגער, ערנסטער!

האָבען מיר פאַראַיאָהרען אָפּגעטון אַ סך נאַרישקייטען, האָבען מיר זיך אָפט נישט געפאָלגט טאַטע-מאַמע, האָבען מיר זיך נישט געהאַלטען אונזערע ליבע לעהרער און גוטע פריינד, האָבען מיר אָפט איבערגעכאַפּט די מאָס אין שטיפען, אין „קעהרען וועלטען", אין פויל זיין — זענען מיר אָבער פאַר דעם יאָהר זיכער קליגער געוואָרען, און מיר ווייסען אַז די אַלע פעהלערען וועלען מיר צום ניי-יאָהר אויסבעסערען: מיר וועלען זיך בעמיהען אויפצופיהרען לייטיש און אַרטיג, מיר וועלען פאָלגען, מיר וועלען זיין געהאָרכזאַם, מיר וועלען זיך מיט כל הכוחות בעמיהען נישט אָנצוטון קיין עגמת נפש אונזערע ליבע עלטערען, לעהרער, גוטע פריינד, און חברים'לעך.

מיר ווייסען גאַנץ גוט, ווי שווער עס איז איצט אַדורכצוקומען אונזערע עלטערען, ווי שווער עס קומט זיי אָן אַדורכצוקומען דעם טאָג...

מיר ווייסען אַלץ אַלץ, וואָס עס טוט זיך איבערהיים.

מיר זעהען, ווי דער טאַטעשי איז פערזאָרגט! מיר הערען די מאַמעשי זיפצען!

טאָ לאָמיר זיך אַ וואָרט געבען איצט, ערב דעם נייעם יאָהר, אַז מיט אונזער פלייס און גוטער אויפפיהרונג, מיט אונזער געהאָרכזאַמקייט און ליבשאַפט, וועלען מיר זיין אַ פרייד און אַ טרייסט צו זיי אין דעם קומענדיגען נייעם יאָהר!

דער פעטער פון רעדאַקציע.

קינדער

אין די גאַסען קינדער שפּילען,
אַזוי גליקלעך אַזוי שיין,
אין די הערצלעך גליק זיי פילן
ווייל זיי זענען אַזוי קליין;

לויפען, שפּרינגען, פריילעך לאַכען,
אַלע מאָרגען, יעדען טאָג;
און די זון די ליבע העלפט זיי,
קינדער ווייסען פון קיין קלאָג;

ווען פון שול די קליינע קינדער
טאַנצען, לויפען, שפּרינגען אום
יעדעס לויפט זיין וועג בעזונדער,
זענען פול דאָך אומעטום!

און גאָר פּלוצים, ווען זיי שטיפען —
הערען זיי דער מאַמעס רוף —
„קינדער, צייט פאַר אייך גיין שלאָפען,
קום-זשע קינדער, מאַכט אַ סוף".

באַלד פערשווינדט דאָס פריילעך שטיפען,
אויך פערשווינדט דער שטיפער-גייסט,
כאָטש עס ווילט זיך נאָך נישט שלאָפען,
ס'העלפט קיין טענה — מאַמע הייסט.

י. ש. בענקעל

זישא לאנדוי

א וואונדערליכע מעשה
פון א בראווע קאַפּיטאַן, אַ ווייס פערד און 300 מאַטראָזען

— 2. —

דאָס לאַנד איז פול מיט באָקסער,
ווי ס'איז דער ים מיט שוים.
עס טריפט דאָרט מילך און האָניג
אַראָפּ פון יעדען בוים.

דאָס פערד בלייבט שטיין פערוואונדערט
און שאָקעלט מיט דעם קאָפּ.
גיט זיך אַ כאַפּ און טרייסעלט
דעם קאַפּיטאַן אַראָפּ.

דער קאַפּיטאַן דערשראָקען
שטעלט זיינע אויגען אויס, —
דאָ שפּרינגען די מאַטראָזען
פון טיפען ים אַרויס.

און איידער נאָך אַ רגע
אַנ'איינציגע פערגייט,
שוין נעמען אַלע לויפען
מיט מיילער אָפען ברייט.

דער קאַפּיטאַן פון פאָרנט
און נאָך איהם לויפט זיין פערד,
פון הינטען די מאַטראָזען
מיט זייערע לאַנגע בערד.

זיי לויפען צו די ביימער
מיט אימפּעט פון אַ קויל,
און ברייטער נאָך און ברייטער
שפּרייט יעדער אויס זיין מויל.

און איידער נאָך אַ רגע
די אַנדערע פערגייט,
זיי ליגען הינטער ביימער
שוין אַלע אויסגעשפּרייט.

עס טריפט שוין מילך און האָניג
אין יעדען מויל אַריין,
און אַלע קייען באָקסער, —
אַזוי טאָג אויס טאָג איין.

איך בין מיר דאָרט געוועזען
מיט נייינציג יאָהר צוריק,
און קלאָר געדענק איך אַלעס,
עס שטייט נאָך פאַר מיין בליק.

כ'האָב אויך פון מילך און האָניג
געטון אַ לעק אַ נאַש,
און אָנגעפילט מיט אַ באָקסער
האָב איך מיר טאַש נאָך טאַש.

עס איז פון יענער צייט שוין
אַ צייט אַזאַ פאַרביי,
נאָר איך האָב נאָך דעם באָקסער
און קיי איהם אַלץ און קיי.

עס ווילט זיך אייך אַ שטיקעל?
איז אויב איהר האָט נאָר צייט
כאַפּט זיך צו מיר אַריבער,
איך וואוין דאָך דאָ נישט ווייט.

מיר וועלען באָקסער קייען,
און אין דער אָווענד שעה
דערציילען זיך פון צייטען,
וואָס זענען מעהר נישטאָ.

פון קאַפּיטאַן דעם בראַווען
און פון זיין פלינקען פערד,
פון די מאַטראָזען זיינע
מיט זייערע לאַנגע בערד

(סוף)

אָט דאָס איז, דער לאָדזער געניאַלער ווייסער-חברה'ניק, הער שלמה סאַכאַטשעווסקי, וואָס קאָן שוין ציילען און חשבונען אויף מיליאָנען מיליאַסען.

קוקט'ס איהם נאָר אָן, דעם וועוויריק: ער מאַכט זיך דאָך כלומרשט, אַז ער קאָן קיין צוויי מאָל צוויי נישט ציילען...

אויפ'ן שייד-וועג

ס'גייט אַוועק דער יאָהר דער אַלטער,
מאַכט אין וועג זיך גרייט,
זאָגען מיר איהם: גיי בשלום,
גיי געזונדערהייט!

אויפ'ן שוועל ער שטייט דער נייער,
ער איז שוין ביים ציל.
זאָגען מיר איהם: — ברענג אונז אַלע,
ברענג הצלחה פיעל!

דער בער

לעבען לעבט ער, גישט נאָר אין די ערטער, וואו עס הערשט אַ קאַלטער קלימאַט נאָר אויך אין די מיט אַ מעסיגען קלימאַט.

דער בער פיהרט אַנ'איינזאַם לעבען, האָט נישט ליב צו זיין אין א חיה'שער געזעלשאַפט, און מיט זיי זיך צו חבר'ן.

ער ווייסט מעהר נישט, ווי גאָר זיין פאַמיליע, זיין ווייב, מיט זיינע קינדערלעך.

ער איז אָבער פון דער נאַטור אַ גרויסער כעסן. אַז ער ווערט אין כעס צושרייט ער זיך מיט אַ מורא'דיגען קול, און אין כעס ווערט ער זעהר אָפט, איבערהויפּט ווען ער האָט נישט מיט וואָס אָנצופילען די בערישע קישקע... און בכדי אָנצופילען זי דאַרף ער נישט ווייניג שפּייז, אַ גאַנצער אָקס אָדער אַ פערד, איז נישט צופיל אויף אַ מאָלצייט פאַר זיך מיט זיינע בני-בית..

זומער-צייט זאָרגט ער זיך נישט פאַר'ן עסען, ער געפינט נאָך מעהר ווי מען דאַרף. ער איז אָבער אַ גרויסער פרעסער, און פרעסט, נישט זאָרגענדיג פאַר'ן ווינטער.

ווינטער-צייט שלאָפט ער אָפּ צוזאַמען מיט זיין בני בית דעם גאַנצער ווינטער. האַלטענדיג די פעדערשטע פיס אין מויל, און זויגענדיג פון זיי דאָס פעטס, וואָס ער האָט אָנגעקליבען אויף זיך דעם גאַנצען זומער. און שלאָפען שלאָפט ער, ביז ס'קומט דער פריהלונג, אין וועלכער ער כאַפּט זיך אויף אַנ'אויסגעמאָגערטער, נישט צו דערקענען.

די בעריכע געווינט פון איינס ביז דריי בערעלעך, ביים געבוירען זענען זיי בלינד, דאָס זעלבע ווי קליינע הינטעלעך.

יעגערס פאַנגען זיי, ווען זיי זענען נאָך קליין, און עס קומט גאַנץ לייכט אָן זיי אויסצולערנען פערשידענע קונצען, צו טאַנצען, צו איבערקוליען זיך פון וועלכע איהר, קינדער, האָט גרויס הנאה..

אַ בער וואַקסט ביז צוואַנציג יאָהר און לעבט ביז פופציג. די וואָג פון אַ בער קען דערגרייכען ביז דריי הונדערט קילאָ.

נישט קוקענדיג אויף זיין שווערקייט, איז דער בער דאָך זעהר אַ פלינקער.

ווען דער בער זעהט, אַז ער קאָן אין אַ שטאַל פון בהמות נישט אריינקומען צוליב וועלכער עס איז סיבה, דראַפּעט ער זיך אַרויף מיט דער גרעסטער געשווינדקייט, נישט צו לאָזען זיך מערקען אויפ'ן דאַך פון דער שטאַל און שטילערהייט צוברעכט ער דעם דאַך, און אַראָפּלאָזענדיג זיך איגוועניג דער'הרג'עט ער אַ בהמה, עס מאַכט נישט אויס וועלכע, אַ גרויסע צו אַ קליינע, און שלעפּט זי אַרויס דורך דעם צובראָכענעם דאַך.

אין סיביר געפינען זיי זיך אין אַ גרויסער צאָל, און דער יאַגד אויף זיי איז אַ גרויסער, צוליב זייער פלייש, וועלכעס ווערט פון די סיבעריאַקעס מיט דעם גרעסטען געשמאַק געגעסען, און אויך צוליב זייער פעל, וועלכע ווערט טייער בעצאָהלט.

משה רובין

חוה'לע די טענצערקע

פון שמואל פיערט.

חוה'לע איז געווען אַ קליין מיידעלע, אָבער זעהר אַ שעהנע.

און נאָך שעהנער איז חוה'לע געוואָרען, ווען זי פלעגט נאָר אָנהויבען טאַנצען.

טאַנצען האָט חוה'לע געקענט טאַקע ווי אַנ'אמת'ע טאַנצערקע. איהרע שוואַרצע אייגעלעך האָבען אינ'ם טאַנצען אָנגעהויבען גלאַנצען, איהרע בעקעלעך האָבען זיך צעפלאַמט און ס'האָבען זיך טיפער איינגעגראָבען די חן-גריבעלעך אין די פּוּלקאַטע בעקעלעך.

חוה'לע האָט זעהר גוט געקענט טאַנצען און אויסגעלערנט האָט עס איהר אַ ציגיינערין, וואָס האָט זי שטאַרק ליב געהאַט.

דאָס איז געווען איינמאָל זומער ווען חוה'לע האָט זיך מיט איהרע חבר'טעס געשפּילט. האָט זי דערזעהן אָנקומען פיל ווענענער אָנגעזעצט מיט ציגיינערס, ציגיינערינס און ציגיינערלעך.

און ווי זי איז אַזוי געשטאַנען און דאָס צוגעקוקט, האָבען די ציגיינער אויפגעשטעלט זייערע געצעלטען, און ווי חוה'לע איז אַזוי געשטאַנען און בעוואונדערט דאָס מאָדנע ציגיינער-לעבען, האָט זיך איינס, אַ קליינטשיק ציגיינערל, וואָס האָט זיך קוים געדוקט אויף אַלע פיר, צוגעשאַרט צו חוה'לען און איהר אָנגעהויבען ציהען ביים קליידעלע.

צוערשט האָט זיך חוה'לע שטאַרק דערשראָקען פאַר דעם קליינעם ציגיינערל, וואָס איז געווען שטאַרק פערברענט פון דער זון, געלאַכט צו איהר, אַרויסשטעקענדיג די קליינע ווייסע ציינדלעך. זי האָט זיך אָבער באַלד בערוהיגט און אַוועקגעזעצט נעבען דעם ציגיינערל און גענומען זיך שפּילען.

פון דאַמאָלט אָן איז זי שוין אַלע טאָג זיך געקומען שפּילען מיט דעם ציגיינערל, וועלכעס האָט איהר זעהר ליב געקראָגען, דערפאַר האָט איהר דעם ציגיינערל'ס מוטער אויסגעלערנט שעהן טאַנצען, וואונדער-שעהן.

זעהר אָפט פלעגט חוה'לע טאַנצען פאַר איהרע חבר'טעס, כמעט יעדעס מאָל, וואָס זיי האָבען איהר געבעטען. און די חבר'טעס האָבען שטאַרק הנאה געהאַט פון חוה'לעס טאַנצען.

חוה'לע איז זיך אַזוי געבען דער מיר פון איהר שטוב געזעסען מיט צוגעמאַכטע אויגעלעך, ווי זי וואָלט געשלאָפען און זיך ווי אַ קליין קעצעלע געוואַרימט אויף דער זון, האָט זי מיטאַמאָל דערהערט ווי מען רופט איהר.

— חוה'לע, חוה'לע, שטעה אויף!

חוה'לע האָט ברייט צעעפענט איהרע שוואַרצע אויגעלעך און געקוקט אויף איהרע חבר'טעס, וואָס האָבען זיך צו איהר דערנעהנטערט.

— קום זיך שפּילען — האָט דבורה'לע זי גערופען.

— אין וואָס? — האָט חוה'לע געפרעגט.

— קום, מיר וועלען שוין זעהן — האָט דבורה'לע איהר געענטפערט און אָנגעהמענדיג איהר ביים הענטעל האָבען זיי זיך אַלע געלאָזט לויפען צו גיטעלען אין גאָרטען.

אין גאָרטען האָבען זיי זיך פיל געשפּילט. צוערשט אין בעהעלטעניש, נאָכהער אין קלאַסען און אין נאָך פיל שפּילערייען ביז זיי זענען מיד געוואָרען און זיך אויפ'ן פרישינקען גראָז געזעצט.

ווי זיי זענען אַזוי געזעסען איז גיטעלע אויפגעשפּרונגען און זיך אָפּגערופען:

— ווייסט איהר וואָס? לאָז חוה'לע אַביסעל טאַנצען וועט זיין פרעהליכער.

— טאַקע, חוה'לע, טאַנץ אַביסעל — האָט דבורה'לע איהר אונטערגעהאָלפען.

— יאָ, יאָ, טאַנץ חוה'לע, טאַנץ — האָבען איהר שוין אַלע געבעטען אויף עמאָל.

ווען די חבר'טע האָבען אָנגעהויבען פאַטשען מיט די הענטלעך האָט זי אָנגעהויבען צוערשט לאַנגזאַם און דערנאָך שנעלער און פלינקער וואַרפען איהרע קליינינקע איידעלע פיסעלעך אויף רעכטס און אויף לינקס, איהרע שוואַרצע אייגעלעך האָבען אויפגעלעבט מיט אַ פרישען גלאַנץ, און איהרע חן-גריבעלעך האָבען זיך טיפער איינגעגראָבען אין די פערפלאַמטע בעקעלעך.

ווי פער'כשופטע האָט זיך חוה'לע וואָס אַמאָל מעהר אריינגעלאָזט אין טאַנצען און וואָס אַמאָל פלינקער געהויבען איהרע פיסעלעך, וועלכע האָבען קוים בעריהרט די ערד.

חוה'לע האָט אַזוי לאַנג געטאַנצט, ביז זי איז שטאַרק פערמאַטערט געוואָרען און אויפ'ן גראָז אַוועקגעפאַלען. אַלע האָבען איהר געקלאַפּט בראַוואָ און זיך אָפּוואונדערן נישט געקענט פון דעם שעהנעם טאַנצען. קיינמאָל האָט זי נאָך אַזוי שעהן נישט געטאַנצט, טאַקע ווי אַנ'אמת'ע טענצערין.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
כ"ז
27
אלול תרצ"ב

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.28
זון-אונטערגאנג 5.38

פון האנדעלס-גערעכט

רעגולאציע-אפמאך פון „ווידז. מאנופאקטור" מיט די קרעדיטארן האלט ביים געשלאסן ווערן

ערקלערונג פון פרעזעס ה' אסקאר קאן

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט, האבן די געריכט-נאדזורען פון דער „ווידז. מאנופאקטור" אפגעגעבן א באריכט פאר'ן חודש יולי ד. י.

פון דעם באריכט איז צו זעהן, אז אין דעם באריכט-חודש איז די פאבריק געווען טעטיג 25 טעג און באשעפטיגט 5250 ארבייטער. די שפינעריי און וועבעריי האט געארבייט 75 פראצ. אויף צוויי זמיאנעס. די אלגעמיינע פראדוקציע איז דעם חודש יוני געשטיגען אויף 25 פראצ. דאגעגען דער סחורה- און גארן-פערקויף האט זיך אין חודש יולי פערקלענערט אויף 324,312,02 זל. אזוי אז די אלגעמיינע פערקויף-סומע האט באטראפען 1,568,875,82 זל. דער פינאנץ,קאמער פאר שטייערן, קראנקען-קאסע און סאציאלע פערזיכערונגען איז באצאהלט געווארען 205,648,72 זל. דער ווערט פון פערטיגע סחורה און רוי-שטאפען איז געשטיגען אויף 14,235,37 דאלאר און באטרעפט ביים היינטיגען טאג די אלגעמיינע סומע פון 1,430,914,83 דאלאר.

נאך דעם באריכט פון חודש אויגוסט האבן די געריכט-נאדזורען פון דער „ווידז. מאנופאקטור" מיטגעטיילט דעם געריכט, אז ס'פיהרען זיך אונטערהאנדלונגען פון דער פערוואלטונג פון דער אקצ. געז. מיט די קרעדיטארען, און לויט די ערקלערונגען פון פרעזעס אסקאר קאן, איז צו זעהן, אז די קרעדיטארען זענען גרייט אנצונעמען די פארגעלעגטע רעגולאציע-באדינגונגען.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז ארגאניזירט געווארען א קרעדיטארען-קאמיטעט. וועלכער פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די אויסלענדישע פירמעס, מחמת אין דעם קאמיטעט געהען אויך אריין פערטרעטער פון אויסלענדישע פירמעס.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופהאלט־פלאץ פון מאריץ ראזענבלאט, באזיצער פון דער האנדלונג־פירמע א. פ. „העלמאר" (אננא 9), האט דאס געריכט געגעבען א צוגאב-טערמין פון 2 וואכען אויף אנ-צומעלדען די פרעטענזיעס.

* * *

דאס געריכט האט באשלאסען אויפ'ן ארט פון ביז איצטיגען ריכטער-קאמיסאר פון דער פיר-מע „איילענבערג און בודע" (פולנאצנא 4) — צו באשטימען א צווייטען קאמיסאר.

* * *

ווי שוין באוואוסט, באמיהט זיך די קאאפע-ראטיווע באנק אויף אנדזשעיא 3, וועגען א „גא-דזור". אויף דער ביטע פון די פעראינטערעסירטע האט דאס געריכט דעם ענין אפגעלעגט ביז'ן 3-טען אקטאבער ד. י. ביז דעם טערמין דארף די באנק צושטעלען אנ'אויסצוג פון די הלוואות.

רעגיסטראציע פון יאהר-גאנג 191[illegible]

היינט, מיטוואך, ד. 28 סעפט. דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע יונגלייט פונ'ם יאהרגאנג 1914 וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די ליטערעס:

S Sz T

און פון 14 קאמיסאריאט:

H Ch I J K L Ł

מארגען, דאנערשטאג, דעם 29 סעפטעמבער פון 5 קאמיסאריאט:

U W Z Ż

און פון 14 קאמיסאריאט:

M N O P R S

מ'דארף מיט זיך מיטברענגען אלע נויטיגע דאקומענטען.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) היינט, מיטוואך, דעם .28 פון 8 אין דער פריה הויבט אן צו אמטירען אין לאקאל אויף אלעיע קאשטשושקי 21 א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר יונגעלייט, וואס זענען אנגעהעריג צו פ.ק.או. לאדז — שטאט 2.

עס דארפען זיך צושטעלען די יאהרגענג 1911 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאר-יאט, אויב זיי האבען זיך לעת עתה נישט צוגע-שטעלט צו אנ'איבערזיכט, און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער סטאראסטווע

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאמאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין פעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

מיליאנען-הלוואה פאר דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע?

גלענצענדע אויסזיכטען פאר דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(2) נעכטע האבען זיך אין לאדז פער שפרייט קלאנגען וועגען דעם, אז די לאדזער אינדוסטריע האלט ביים בעקומען פון האלענדישע פינאנסיסטען א הלוואה פון אנ'ערך 60 מיליאן זלאטעס.

לויט די דאזיגע קלאנגען, וואס שטיצען זיך אויף א דעפעשע אין איינער פון די ווארשעווער פוילישע צייטונגען, ענדיגען זיך איצט אין ווארשא אונטערהאנדלונגען צווישען א גרופע האלענדישע פינאנסיסטען מיט פארשטעהער פון א רייה לאדזער טעקסטיל-פאבריקען, וועגען ערמייגלען דער טעק-סטיל, און דער קאנפעקציע-אינדוסטריע א הלוואה אויף צו ארגאניזירען אנ'עקספארט קיין האלענדיש אינדיען.

די דאזיגע אונטערהאנדלונגען זענען איני-ציאירט געווארען דורכ'ן פוילישען גענעראל-קאנסול אין אמסטערדאם, ה' קאטשקאווסקי.

די קלאנגען וועגען דער הלוואה האבען גע-מאכט אין די היגע פאבריקאנטען-ספערען און אין די פראפעסיאנעלע און געזעלשאפטליכע ארגאניזא ציעס א שטארקען רושם.

אין פאל, ווען לאדז און דער לאדזער קרייז זאל די דאזיגע הלוואה בעקומען, וואלט די צאהל באשעפטיגטע ארבייטער געשטיגען אויף עטליכע טויזענד מאן.

אזא גרויסער עקספארט-מארק, ווי האלענדיש אינדיען וואלט איצט אויך געהאט א גרויסע מא-ראלישע באדייטונג פאר דער לאדזער אינדוסטריע, פארשטעלענדיג מיט זיך א ריזיגען שריט פאראויס ביים ערא בערען אויסלענדישע מערק

ער האט זיך גערעטעוועט

די פאר גילדען, איז ער אבער דערמיט נישט פטור

(2) פאר'ן געריכט איז נעכטען געשטאנען איי-בער, אהרן-יואל האסמאן, וועלכער איז באשולדיגט געווארען אין דעם, אז דעם 25-טען אפריל הי"י. האט ער געגעבען איינעם יצחק בוימגארטען פון אלעקסאנדער, א טשעק אויף 200 זל. אין ק.ק.א. וואס האט נישט געהאט קיין דעקונג.

האפמאן האט פאר'ן געריכט דערקלערט, אז ער האט דעם טשעק געגעבען פאר סחורה, וואס ער האט נישט בעקומען און מחמת דעם האט ער תיכף ומיד ארויסגעצויגען זיין „וקלאד" אין ק.ס.א. קיין קאקאא צו טרינקען דערפאר האט איהם דאס געריכט נישט צוגעמשפט, נאר פונקט פער קעהרט, — ער וועט מוזען 3 וואכען אומבאדינגט זיצען און באצאהלען 100 זל. שטראף.

אויב ער וועט ביז'ן 24 נאוועמבער באצאהלען די 200 גילדען וועט ער פריי ווערען פון די דריי וואכען „שבעה" אבער די שטראף וועט ער מוזען באצאהלען...

ווילט איהר ווינשען א גוט יאהר

אייערע עלטערן, שוועסטער ברידער, קרובים, פריינד און באקאנטע אין לאדז און אנדערע שטעט אין פוילען, ווי אויך אין אויסלאנד: פעראייניג. שטאטען פון אמע-ריקע, פאלעסטינע, פראנקרייך, רוסלאנד, ארגענטינע, קאנאדע, דייטשלאנד און א. לענדער

דארפט איהר נישט ווארטן אויף דער לעצטער מינוט

— אונז באשטעלען —

א גראטולאציע אויף ראש-השנה

נאר אין

„נייעם פאלקסבלאט"

די פרייזען זענען היי-יאהר זעהר צוגענגליכע פון 2.50 זל. אז

די אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט"

פיעטריקאווער 21.

מאנקא, דער דזשענטעלמען...

א מעשה מיט שווינדלער און מיט נאך עפים

(2) דעם 25-טען יוני איז עס געשעהן אויפ'ן גרינעם מארק:

צום שווינדלער-הורטאווניק, יוזעף מאנקא, איז צוגעקומען דאס פאר-פאלק סטעפאן און העלענא רוטקאווסקי — שווינדלער-דועטאליסטען — אייני האנדלען א קויש שווינדלער.

מאנקא האט פאר'ן קויש געפאדערט 20 זלא-טעס, אבער אז די פאני העלענא האט אויסגענישטערט די סחורה האט זי זיך איבערצייגט אז ס'איז גאר נישקשה וועדמיג און צופריעדען, און דער-ריבער דערקלערט, אז מעהר ווי פינף גילדען איז דער קויש שווינדלער נישט ווערט.

מאנקא איז דאן געווארען מלא רציחה וואס מ'באליידיגט איהם זיין סחורה האט ער ארויסגעפאטשט דאס, וואס א לייטישער מענש באנוצט זיך דערמיט נישט אין דער עפענטליכקייט, און דעמאנסטראטיוו אויסגערופען:

— אטא דאס קאן איך דיר געבען פאר פינף גילדען!...

דערזעהען די חוצפה ענטדעקען זיין פרוי — נוארום ער איז דאך בילכער! — האט סטעפאן רוט-קאווסקי א נעהם געטאן מאנקא'ן אונטער די „זשע-בערעס" און געלערנט מיט איהם שכל.

לסוף האט די מעשה נעכטען אנגעשפארט אין געריכט.

מאנקא איז, פערשטייט זיך, נישט געקומען, און רוטקאווסקי האט בעקומען א שטראף צו באצאהלען צעהן גילדען אדער א טאג ארעסט.

דער ריכטיגער אמת

וועגען דעם מיידעלע, וואס איז דער'הרג'עט געווארען

(2) ווי מיר האבען נעכטען געמעלדען איז אויף רוג קאשיקאווא און קאלמא דער'הרג'עט גע-ווארען דורכ'ן עלעקטרישען שטראם די 8-יאהריגע שילערין, העלענע טאלק (שקלאנא 4).

די דורכגעפיהרטע אויספארשונג האט פעסט-געשטעלט, אז דער טויט איז געקומען נישט מחמת דעם איבערגעריסענעם עלעקטרישען דראט, נאר צוליב גאר אנ'אנדער סיבה.

געשעהן איז דאס אומגליק אזוי: עפיס א יונגעלע האט אוועקגעלאזט אין דער לופט א „דראכען" צוגעבונדען צו א דראט.

דער דאזיגער דראט האט זיך פערטשעפעט אינ'ם עלעקטרישען דראט, און וועלכען עס האט זיך אנגעריהרט דאס פערבייגייענדיגע מיידעלע...

דאס טויטע מיידעלע האט מען אפגעפיהרט אהיים.

דאס יונגעלע, וואס האט געלאזט דעם „דרא-כען" ווערט געזוכט.

אומגליק מיט א יונגעלע,

וואס האט זיך געמוזט איילען אין דער שולע

(2) מחמת ס'איז איצט ביטער מיט דירות אין לאדז, וואוינען אזא סך משפחות אינדרויסען — ד.ה. מחוץ דער שטאט.

איז נעכטען דאס 7-יאהריגע יונגעלע טאדעוש קאכאנאווסקי וואס זיינע עלטערן וואוינען אין אנדזשעיאוו, געלאפען צו דער באהן כדי נישט צו פערשפעטיגען אין דער שול.

ער האט געוואלט שנעל אריינשפרינגען אין א וואגאן און איז הערונטערגעפאלען פונ'ם טרעפעל און זיך מוראדיג צושעדיגט.

דעם אומגליקליכען יונגעלע האט מען אפגע-פיהרט אין לאדז אין אננא-מאריא שפיטאל.

דא שטייט א קאסטען

און ווילסטו דעם פלאץ — צאהל 5 גילדען!

(2) זיי הייסען: יוזעף טשיכאטש (6 שערפיען 24), באלעסלאוו קוביאק (נאווראט 29), און מאר-טשין קוביאק (28 שיסער-פולק גאס 28), און זייער פערברעכערישע ארבייט איז באשטאנען אין דעם פאלגענדען:

ערב א מארק אויפ'ן גריבעם מארק פלעגען זיי ביינאכט אויף פערשידענע פלעצער פונאנדער-שטעלען גרויסע קאסטענעס, און אז פויערים פון די דערפער פלעגען זיך וועלען שטעלען אויף די פלעצער, פלעגען זיי דארפען צאהלען א מס — פינף זל. פאר „קאסטען-מקום", אז ווטאמער פלעגען די פוי-ערים נישט וועלען צאהלען, פלעגען זיי בעקומען גוט אפגעהרגעט...

די מעשה האט אנגעהאלטען ביז עהערגעסטען ביינאכט ווען עס האט אויסגעבראכען א גרויס גע-שלעג אויפ'ן גרינעם מארק, און איין צו'דה'טער פויער יוזעף גראטשיק האט געוואלט גיין אין דער פאליציי.

די דריי מארק-טעראריסטען זענען ארעסטירט.

עפּידעמישע קראַנקהייטען איז לאָדז

און דער קאַמף מיט זיי

(ספּעציעלער אינטערוויאו מיט'ן לאָווניק ד"ר אַלעקסאַנדער מאַרגאַליס)

אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַנשטעקענדע קראַנקהייטען, וואָס פאַרשפּרייטען זיך ביי אונז אין שטאָט און האָבען אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון אַן עפּידעמיע, האָט אונזער מיטאַרבייטער געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן לאָווניק פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט ד"ר אַלעקסאַנדער מאַרגאַליס וועלכער האָט אונז איבערגעגעבען איינציגע פּרטים וועגען די עפּידעמיעס און וועגען די מיטלען זיי צו בעקעמפען.

אויף אונזער ערשטער פראַגע מיט וואָס ס'ערקלערט זיך די איצטיגע

טיפוס-עפּידעמיע

אין לאָדז, האָט ד"ר מאַרגאַליס געענטפערט.

— געוועהנליך הויבט אָן אַן עפּידעמיע פון בויך-טיפוס צו פאַרשטאַרקען זיך אין דער צווייטער העלפט זומער, דערגרייכענדיג דעם קולמינאַציע-פּונקט אין סעפּטעמבער און אָקטאָבער, דאָס היינטיגע יאָהר איז די עפּידעמיע עטוואָס גרעסער, ווי אין די פריהערדיגע יאָהרען, און די פאַרשטאַרקונג האָט מען שוין בעמערקט אין אָנהויב חודש אויגוסט.

— וואו ליגען די סיבות דערפון?

— די סיבות פון דער פאַרגרעסערטער טיפוס-עפּידעמיע דאַרף מען זוכען אין דעם הייסען זומער און אין די גוס-רעגענס און שטורמען אין אָנהויב אויגוסט, וועלכע האָבען פאַרפלייצט עטליכע טיילען פון אונזער שטאָט, ס'זענען דעמאָלס אויך פאַרגאָסען געוואָרען, די אַזוי אויך שוין פולע קלאָזעטען און צוליב דעם האָט זיך דאָס וואַסער מיט די אומריינקייט אַריינבעקומען אין די פּרימיטיווע פלומפּען און ברונעמס, וועלכע זענען פאַרהאַן אויף די פּעריפעריעס.

— ווייטער, מוז איך זאָגען, אַז די גרויסע היצען האָבען געבראַכט צו דער פאַרגרעסערונג פון דער עפּידעמיע. פון אורבאַניסטישען שטאַנדפּונקט איז לאָדז אַ שרעקליכע שטאָט. דער צפון טייל פון שטאָט איז בעזעצט ווי פליגען, באָר אין דריטען קאָמיסאַריאַט וואוינען 150 טויזענד מענשען, די וואוינונגס-בעדינגונגען זענען שרעקליכע, בעזונדערס צווישען דער יידישער בעפעלקערונג. ס'זענען פאַרהאַן שטובען, וואו ס'וואוינען צו 10 ביז 14 פּערזאָן. די בעפעלקערונג איז ביי אונז נישט געוואוינט צו אַזעלכע היצען און מ'האָט אָנגעהויבען צו טרינקען רויה-וואַסער, רויהע מילך, גישט געוואַשען אויבס א. אַ. וו. ס'איז אויך כדאי צו בעמערקען, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן ווירטשאַפטליכען קריזיס, האָט זיך פאַרשטאַרקט דער גאַסען-האַנדעל און הויזירעריי מיט לעבענסמיטעל-פּראָדוקטען, אין בעדינגונגען, וועלכע שטעהען פון היגיענישען שטאַנדפּונקט, אונטער יעדער קריטיק, דאָס האָט אויך געבראַכט צו דער פאַרשטאַרקונג פון דער טיפוס-עפּידעמיע.

— וואָס האָט די געזונדהייטס-אָפּטיילונג געטון צו בעקעמפען די עפּידעמיע?

— קודם כל האָט די געזונדהייטס-אָפּטיילונג פאַרזיכערט פאַר יעדען טיפוס קראַנקען אַן אָרט אין שפּיטאַל, (אַ חוץ די, פאַרשטעהט זיך, ווען די וואוינונגס-בעדינגונגען זענען זעהר היגיענישע) צו דעם צוועק איז געעפענט געוואָרען אַ ספּעציעלער נייער באַראַק. אין איצטיגען אויגענבליק געפינען זיך אין שפּיטאַל 170 טיפוס-קראַנקע. סוף חודש יולי האָט די געזונדהייטס-אָפּטיילונג אָנגעהויבען אַ מאַסען-אימפּונג געגען בויך-טיפוס, בעזונדערס אין די שטאָט-טיילען ווי דער טיפוס פאַרשפּרייט זיך (באַלוט), היי יאָהר זענען געאימפּט געוואָרען 20 טויזענד מענשען.

— די געזונדהייטס-אָפּטיילונג האָט פאַראָרדענט צו פאַרשטאַרקען די סאַניטאַרע אויפזיכט פון די ערטער וואו ס'ווערען אויסגעאַרבייט און פאַרקויפט לעבענס-מיטעל פּראָדוקטען, קודם כל אין די בעקערייען, וואורשט-געשעפטען און געוועלבען מיט מילכוואַרג. די געזונדהייטס-אָפּטיילונג פיהרט אַדורך אַ פּראָפּאַגאַנדע ווי אַזוי זיך צו פאַרהיטען פון טיפוס, ס'זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פּלאַקאַטען, פלוג-בלעטער און פאַרלעזונגען, ווען אַלץ וואָס אין די פלוג-בלעטער איז געווען וואָלט אָפּגעהיטען געוואָרען דורך דער בעפעלקערונג וואָלט די טיפוס-עפּידעמיע שוין געווען אָפּגעשטעלט.

— צי זענען פאַרהאַן נאָך עפּידעמישע קראַנקהייטען אין לאָדז

— ליידער יאָ, ס'פאַרשפּרייט זיך שטאַרק די

שקאַרלאַטין-עפּידעמיע

די דאָזיגע עפּידעמיע וואָס נעהמט אַרום יונגע קינדער פון שול-עלטער האָט זיך אָנגעהויבען פאַרשפּרייטען ווען דער עולם האָט אָנגעהויבען אַהיימקומען פון די זומער-וואוינונגען און די קינדער האָבען זיך אָנגעהויבען צוזאַמענקומען אין שול.

— ווי איז דער פאַרלויף פון די עפּידעמישע קראַנקהייטען אין לאָדז?

— צום גליק איז דער פאַרלויף, סיי פון דער טיפוס-עפּידעמיע און סיי פון דער שקאַרלאַטין-עפּידעמיע אַ זעהר מילדע, זעלטען ווען ס'ווערט נאָטירט אַ טויט-פאַל, די עפּידעמיעס הויבען שוין אויך אָן שוואַכער צו ווערען, די טיפוס-עפּידעמיע האָט זיך אָנגעהויבען מיט 28 פאַלען אַ וואָך און איז דערגאַנגען ביז 125 פאַלען, איצט איז די עפּידעמיע שוין געפאַלען ביז 67 פאַלען, די לעצטע וואָך זענען נאָטירט געוואָרען 50 פאַלען פון שקאַרלאַטין.

— דאָס זענען אפשר אפיציעלע ציפערען. האָבען מיר געפרעגט, ס'איז אָבער מעגליך אַז פיל פאַלען פון ערקראַנקונג ווערען גאָרנישט אָנגעמאָלדען?

— דאָס איז אומעגליך, יעדער בעזונדערער פאַל פון אַן אַנשטעקענדער קראַנקהייט ווערט אונז דורך יעדען דאָקטאָר געמאָלדען.

— אויף וויפיל איז אמת די ידיעה, אַז אונזער שטאָט האָט זיך אויך פאַרכאַפּט די קראַנקהייט פון קינדער-פּאַראַליטש

"היינע מעדינע" (קינדער-פּאַראַליטש)?

— ס'איז געווען איין פאַל און אויך נאָך נישט קלאָר פעסטגעשטעלט, וועגען קיין עפּידעמיע פון דער דאָזיגער קראַנקהייט, קען קיין רייד נישט זיין.

נייַער פלייש-צעניק

אי ביליגער געוואָרען, אי טייערער געוואָרען

(2) די צעניק-קאָמיסיע ביים מאַגיסטראַט האָט נעכטען מיט אַ מעהרהייט שטימען בעשלאָסען צו רעדוצירען די פּרייזען פון רינדען-פלייש: 1. און 2. סאָרט — אויף 10 פּראָצענט; 3. סאָרט — אויף 15 פּראָצענט.

דעם פּרייז פון קאַלבס-פלייש: העכערען אויף 16 פּראָצענט.

צו רעדוצירען די פּרייזען פון חזיר-פלייש און גערייכערט פלייש אויף 10 פּראָצענט, און פון שמאַלץ — אויף 10 פּראָצענט.

אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג וועט דער מאַגיסטראַט בעטראַכטען דעם נייעם צעניק, וואָס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דורך דער קאָמיסיע.

ס'פוטערוואַרג גע'גנב'עט

האָט מען ביי דאַנציגער'ן, נישט ביי בראַמבערג'ן

(2) על פי טעות איז נעכטען אָנגעגעבען געוואָרען, אַז אין דער פירמע „בראַמבערג" איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַנ'איינברוכס-גנבה.

ווי עס ווייזט זיך אָבער אַרויס, איז די גנבה אַדורכגעפיהרט געוואָרען אין דער פירמע „י. וו. דאַנציגער" (פּעטריקאָווער 31), און סחורה איז אַרויסגע'גנב'עט געוואָרען פאַר אַ סומע פון 16,769 זלאָטעס.

דערווייל זענען אין פאַרשידענע „מעלינעס" אַרעסטירט געוואָרען 3 פּערזאָנען, וועלכע מען איז חושד אין דורכפיהרען די גנבה.

אַלץ כמעט פּערפעקט

אָבער נישט אַלץ בעוויזן אַרויסצופּאַקן

(2) פאָריגע נאַכט האָבען זיך גנבים אַריינגעקראָכען אין שפּייז- און קאָלאָניאַל-געוועלבעל פון יצחק קרוק אויף זשגאָזשער 113. און אַריינגעפּאַקט אין זעק דאָס גאַנצע ביסעל סחורה, וואָס האָט זיך דאָרט געפונען, ווי שפּראָטלען, צוקער, קאַוו א.ד.גל. אויף אַ סומע פון אַנ'ערך 1200 גילדען.

ווייזט זיך אָבער אויס, אַז עמיצער האָט געשטערט די גנבים אין זייער „פּולער סאַטיספאַקציע" וואָרום זיי האָבען דעם רוב זעק איבערגעלאָזט און צוגענומען בלויז סחורה פאַר 300 גילדען.

וואָס זאָל מען מאַכען — מען זאָגט עבינו...

גע'גנב'עט ראָווערס

(2) ביי אַלבערט רענץ'ן (וואָרני רינעק 7) האָט מען געגנבעט אַ ראָווער. אויף 11 ליסטאָפּאַד 5, און ביי איזראַעל מאָרדקאָוויטש'ן (פּאָמאָרסקא 25 — אין קאָרידאָר אויף פּיעטריקאָווער 92.

נישטאָ די ביידע ראָווערס, ווי אין וואַסער אַריין.

א פיינער „אויסשניט"...

(2) אין טראַמוואַי נומער 1, אויף בזשעזשינער גאַס, האָט מען ביי איינעם, סאַמועל לאַסנער (סקווערנאָוואַ 1) אַרויסגעשניטען אַ פּאָרטפעל פון טאַש, וואו עס איז געלעגען 500 זלאָטעס במזומן און העכער 3000 זלאָטעס אין וועקסלען.

אַ סברא אַז מ'מעג שוין אויף דעם מאַכען אַ דרבנן-קדיש...

PRYWATNE POGOTOWIE ŁEKARSKIE
TEL. 12-333 ZIELONA № 6.
Szybka pomoc lekarska.–PRZEWÓZ CHORYCH

זיך געמאַכט נישט דערקענענד

אַזוי-אַרום איז דער יונגער באַנדיט געכאַפּט געוואָרן

(2) צו אַ געוויסער טעקלאַ יאַנקאָווסקאַ אין דאָרף רודאַ שיע-אַדזוער קרייז, איז ביינאַכט געקומען אַ יונגער פּערשוין, אַ פאַרמאַסקירטער מיט אַ מעסער אין האַנד און געפאָדערט זי זאָל איהם אָפּגעבען דאָס געלד, וואָס זי פאַרמאָגט.

הגם די פרוי האָט דערקענט דעם פּערשוין אין דער מאַסקע, אַז דאָס איז איהר געוועזענער 17 יאָהריגער פאַראָבעק טאַמאַש שפּיקאָווסקי, האָט זי, מורא-האָבענדיג פאַר'ן מעסער, זיך געמאַכט „גאָר פּעוואָטנע" און איהם געלאָזט אַוועקרויבען 16 זל. וואָס ער האָט ביי איהר געפונען און עטליכע קליינע אַלטע רוסישע מטבעות.

דערנאָך איז דער חברה-מאַן אַוועק „בשלום" אַהיים.

דאָ האָט די פרוי דעם גאַנצען ענין איבערגעגעבען אין דער פּאָליציי און דער יונגער „אָפּאַגער" איז שוין אַרעסטירט געוואָרען.

Dr. med. ST. HEINRICH
ספּעצ. פאַר קינדער און אינערליכע קראַנקהייטען
פיזיקאַלישע טעראַפּיע
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 1–11 מיטאָג און פון 3–7 אָוונט
פּאָמאָרסקא 10, טעל. 147 67.
פאַר אונבעמיטעלטע — הנחות.
5768

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-אָרטאָפּעד
פּאַלודניאָוואַ 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פאַרקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פּראַצאָווניע פון וועמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ...
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

---

128)

ר. איזראַעל

דאָס בופּעט-מיידעל

אַ סענסאַציאָנעל-ערטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

— וואו איז לאַניוראָווסקי? האָט דער פּראָקוראָר ווייטער געשריגען און געקלאַפּט מיט די פויסטען.

יאַנטשיק האָט אויך נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערען, ער האָט נישט געוואוסט וואָס דער פּראָקוראָר האָט דאָ גערעדט מיט סאָבטשאַק'ן און האָט אויך געהאַלטען פאַר נויטיג צו שווייגען.

דער פּראָקוראָר האָט זיך געווענדעט דאָ צו איינעם, דאָ צום צווייטען, געשטעלט פראַגען, אָבער אויף קיין ענטפער זיך נישט דערוואַרט.

— אויב איך וועל נישט בעקומען קיין ענטפער אַנדער אויפקלערונג אין פאַרלויף פון 3 מינוט וועל איך אַרויסגעבען אַ בעפעהל אייך ביידע צו אַרעסטירען.

סאָבטשאַק האָט געקוקט אויף יאַנטשיק'ן און יאַנטשיק אויף סאָבטשאַק'ן, ביידע זענען בלייך געוואָרען, ביידע האָבען אָנגעהויבען צו ציטערען, ביידע האָבען זיך דערשראָקען דערפאַר, וואָס ס'קען פּאַסירען אין דריי מינוט אַרום, קיינער האָט נישט געהאַט די דרייסטקייט עפּעס צו ענטפערען. סאָבטשאַק איז דער ערשטער געקומען צו זיך און האָט אָנגעהויבען זיך צו בעווייזען וואָס פון דער גאַנצער געשיכטע קען זיך אַרויסלאָזען, ער האָט זיך שוין פאָרגעשטעלט אַז דער פּראָקוראָר וויצעלט זיך נישט, אַז ער וועט אַרויסגעבען אַ בעפעהל זיי צו אַרעסטירען. ביי דער אויספאָרשונג וועט ער סיי-סיי מוזען אויסזאָגען דעם גאַנצען אמת און ער האָט בעשלאָסען שוין איצט אַלץ צו דערצעהלען.

סאָבטשאַק האָט אָנגעהויבען פון סאַמע אָנהויב, פון דעם טאָג אָן ווען פראַנקענשטיין און לאַניוראָווסקי זענען פאַרמשפּט געוואָרען צום טויט. פון דער צייט ווען ביידע האָבען זיך געווענדעט צום פּרעזידענט וועגען בעגנעדיגונג, לאַניוראָווסקין איז דער טויט-אורטייל פאַרביטען געוואָרען און פראַנקענשטיינען נישט. און אַזוי ווייטער און ווען אין קאַנצעלאַריע איז געמאַכט געוואָרען דער פאַטאַלער טעות, און אַנשטאָט פראַנקענשטיינען איז אויפגעהאַנגען געוואָרען לאַניוראָווסקי.

סאָבטשאַק האָט אַלץ דערציילט ווי אין פיבער, ווי ער וואָלט געוואָלט דערווייזען דעם פּראָקוראָר, אַז ער איז נישט אינגאַנצען שולדיג, אַז די אומשטענדען זענען געווען אַזעלכע, דאָס זיי האָבען נישט דערלויבט אויף אַנ'אַנדער האַנדלונג, דער פּראָקוראָר האָט אַלץ בריטער געעפענט די אויגען אַ שוידער איז איהם אַדורך די ביינער, מ'זעט יעדען ווייטערדיגען פאַקט איז איהם פינסטערער געוואָרען אין די אויגען.

איצט איז ער אַליין שוין אַ פאַרפאַלענער, אַ פאַרלוירענער מענש, אויפ'ן אָפּשניט פון זיין קאַמפּעטענץ, אויף דעם אָרט וואו ער איז פאַר אַלץ פאַראַנטוואָרטליך, האָט געקענט פּאַסירען אַזאַ געשיכטע, דאָס איז דאָך שרעקליך.

און פּונקט דעמאָלט, האָט ער זיך געטראַכט, האָב איך בעקומען אַ ווייך האַרץ און האָב נישט געוואָלט זיין אַנגעוועזענד ביים אויספיהרען די עקזעקוציע, וואָלט איך הערביי געווען, וואָלט צו אַזאַ טעות נישט געקענט קומען.

דער פּראָקוראָר האָט געטראַכט וואָס ער האָט איצט צו טון, ער האָט געדאַרפט געוועצליך ביידע טורמע-נאַטשאַלניקעס צו לאָזען אַרעסטירען. אָבער דעמאָלט וואָלט דער ענין איינגאַנצען מפורסם געוואָרען און ער אַליין וואָלט שטאַרק בעוראָהט געוואָרען. דער פּראָקוראָר איז אין דעם אויגענבליק געווען צו שטאַרק אויפגערעגט, אַז ער זאָל אויפ'ן אָרט אָנגעהמען אַ בעשלוס, ער האָט צוריסען דעם פּראָטאָקאָל וועלכען מ'האָט אָנגעהויבען צו שרייבען און איז אַוועק.

קאַפּיטעל 38

נישט דער פּראָקוראָר. נאָר דער אַדוואָקאַט

מאַנקע איז געלעגען אויף איהר אייגען געלעגער און נישט געקענט איינשלאָפען, זי האָט געטריבען פון זיך די מרה-שחורה'דיגע געדאַנקען וועלכע האָבען זי געטאַשעט, אָבער זי האָט נישט געקאָנט זיי פאַרטרייבען, אין דער פינסטערער שטוב האָבען זיך בעוויזען עפּעס אַזעלכע אויסטערלישע מוראָדיגע בילדער, עפּעס האָט זיך איהר געדוכט, אַז פון אַלע זייטען לויערט מען אויף איהר, כדי זיך אין איהר נוקם צו זיין, אַז פון אַלע זייטען וויל מען זי דערהרגענען, ערמאָרדען, אַזוי ווי ס'איז ערמאָרדעט געוואָרען דער געשוועלטער ברוך און בעריש מויז.

מאַנקע האָט זיך בכלל געפיהלט שולדיג אין דעם טויט פון די ביידע דערמאָהנטע פּערזאָנען.

— אַלץ צוליב מיר, האָט זי זיך געטראַכט, מיר איז איינגעפאַלען זיך אַריינצומישען נישט אין מיינע עסקים און איך האָב שוין געבראַכט דערצו, אַז כדי אָפּצוראַטעווען איין מענש, זענען שוין צוויי אַנדערע אומגעקומען, און ס'קענען נאָך אומקומען אַנדערע.

ביי די דאָזיגע געדאַנקען האָט זיך איהר אויס געדוכט, אַז פון ביידע זייטען דערנעהנטערען זיך צו איהר די געשטאָלטען ברוך און בעריש מויז. ביידע מיט פּרעטענזיעס צו איהר, דערפאַר, ווייל זי איז געווען די סיבה דערפון וואָס זיי זענען ערמאָרדעט געוואָרען. זי האָט שטאַרק מורא בעקומען געפּרובט זיך טוליען אין דער וואַנט קאָלדרע, אָבער איהר פאַנטאַזיע האָט ווייטער געאַרבייט, זי איז שנעל אַראָפּגעשפּרונגען פון בעט און אָנגעצונדען דעם לאָמפּ. דאָס האָט זיך איבערגעחזרט עטליכע מאָל.

מאַנקע איז געווען זיכער, אַז איהר איז מער לאַנג נישט געבליבען צו לעבען. אַז עפּעס וועט מיט איהר בקרוב פּאַסירען און זי וועט פאַרשוואונדען ווערען פון דער וועלט.

— צי מעג איך אַלזאָ מיין סוד מיטנעמען אין קבר אַריין? אָדער זי זאָל שוין באַלד אויף צומאָרגענס אַלץ איבערגעבען דעם אַדוואָקאַט פּאָדעלסקי. אַז ער זאָל זיך קענען נעהמען צו דער לייזונג פון דעם ענין, וועלכען ער האָט זיך אונטערגענומען אין דער האָבילאַטירען פראַנקענשטיינען, און ס'וואָלט זיך איהר אַזוי שטאַרק געוואָלט ווייטער לעבען, עס וואָלט זיך אַזוי געוואָלט דערגרייכען דעם ציל וועגען אַ מענש מיט אַלע מענשען צוגלייך, אַנ'ערליכער מענש, בעוואוסטזיניג פאַר זיינע צילען און וועגען, פאַרוואָס זאָל איהר איצט אויסקומען צו שטאַרבען, נישט דערגרייכענדיג דעם ציל, אָבער ס'איז פאַרפאַלען, אויב ס'וועט אַזוי אויסקומען איז אויך פאַרפאַלען, אָבער קודם כל מוז זי איהר פליכט ערפילען, זי איז געווען פעסט ענטשלאָסען באַלד אין דערפריה אַוועקצוגעהן צום אַדוואָקאַט פּאָדעלסקי און פאַר איהם ענטדעקען דעם סוד, וועלכע זי האָט געפּרעסט שוין דרייט אַ לאַנגע צייט, אַזוי האָט זי אויך געטון.

(פאָרזעצונג קומט).

פערמשפט א קאמארניק

(2) דער קאמארניק פון 17־טען רעוויר, ראַ־פאל סאקילאַרי איז פאַר׳ן מאַכען נישט־ריכטיגע פעסטשטעלונגען אין עטליכע פאלען, וואו ער האָט זיך בענוצט מיט דער הילף פון זיין „גאניעץ" פיש־ביצקי — בעכטען געשטאַנען פאַר׳ן קרייז־געריכט.
ער איז פע־משפט געוואָ־ען אויף 3 חדשים טורמע מיט׳ן אָפּלייגען די שט־אָף אויף 2 יאָהר.

א ווילדע בריאה

איינגעשטאַלט פון אַ כלומרשטן מענשן

(2) דער 27־יעהריגער פראַנצישעק ראָשיאַק (לאַגעוויקער 61) איז דעם 6 מאַי ה.י. אריינגע־קומען אין דער וואוינונג פון זיין חתונה־געהאַטער פאראליזירטער קווינקע, אַנאַסטאזיא ראָשיאַק (אויף דאָלנע 27) און טרעפענדיג זי אַליין אינדער־היים, זי פערגוואַלטיגט...
גראָד איז אָנגעקומען דער מאַן און זוהן פון דער קראַנקער, וועלכע ליגט שוין זעקס יאָהר צוגע־שמידט צו דער בעט, און דעם פרא־אָדם פערהאַלטען.
נעכטען האָט ער בעקומען פון געריכט אַ פסק— 6 חדשים טורמע.

וועש פון בוידעם

(2) אויף אַגראַראָווע 10 האָט מען פון בוידעם אַראָפּגעגנבעט וועש, פאַר עטליכע הונדערט זל. וואָס האָט געהערט צו אַ געוויסער רוזשע וואַקסבערג.

שיקט אייערע ראש־השנה־וואונשן דורך קרן קימת לישראל

די טראַדיציע פון שיקען ראש־השנה־וואונשן דורך דעם קרן קימת לישראל, האָט אויך היי־יאָהר געפונען אַ וואַרימען אָפּרוף ביי די ברייטע נאַציאָנאַלע קרייזען אין אַ גאַנצער שטאָט. די אַקציע פון זאַמלען ברכות ווערט ענערגיש ווייטער גע־פיהרט. דער לעצטער טערמין אויפצוגעבען די ברכות איז ביז דאָנערשטאָג מיטאָג, כּדי די נעמען פון די שפענדער זאָלען קענען אריינגעהן אין דער ספּעציעלער רשימה, וואָס וועט פערעפענטליכט ווערען ערב ראש־השנה אין דער היגער יודישער פּרעסע.
די נאַציאָנאַלע יודישע בעפעלקערונג דאַרף אויסנוצען די געלעגענהייט און שיקען זייערע ברכות דורכ׳ן קרן קימת און אַזוי־אַך מיטהעלפען דעם קרן קימת ביים אויסלייזען דעם באָדען אין א״י.
וואונשען ווערען אָנגענומען אין ביוראָ פון קרן קימת (שרודמייסקא 29), ש. פינער – זגער־סקאַ 28, פירמע גורין – נאַוואָמייסקאַ 15, א. פייקאָוו – נאַווראָט 2, לעדערמאַן – נאַפּיורק. 5, מ. שטרויסמאַן – גלובנאַ 63 און אין די אדמי־ניסטראַציעס פון די היגע יודישע צייטונגען.

נייע פאסט־אפטיילונג

ווערט דעם 6־טן אקטאבער געעפענט אין ראַדאָגאָשטש

(א) דעם 6־טען אָקטאָבער ד. י. ווערט אין ראַדאָגאָשטש, אויף פּאַדערעווסקי 6, געעפענט די נייע פּאָסט־אָפּטיילונג.
די פּאָסט־אָפּטיילונג וועט געעפענט ווערען דורך אַ דעלעגאַט פון פּאָסט־מיניסטעריום, וועלכער קומט ספּעציעל צו דער ערעפנונג.

אויך אין דארף איז נישט פויגעלדיג...

פויער הענגט זיך, אוים מורא פאַר אַ ליציטאַציע

(א) ביים פויער סטעפאַן גושעלאַנסקי פון דאָרף פּאַטשעכאָוו, הינטער לאָדז, האָט נעכטען געדאַרפט אויסגעפיהרט ווערען אַ ליציטאַציע.
נעכטען אין דער פריה האָט מען איהם גע־פונען אין דער סטאָדאָלע אַ געהאָנגענעם.
אַלע בעמיהונגען איהם אָפּצוראַטעווען, האָ־בען זיך נישט איינגעגעבען. מ׳האָט איהם אָפּגע־שניטען פון דער תליה אַ טויטען.

נייער שול־אינספעקטאר אין לאדז

(א) דעם אָרט פון דעם ביז איצטיגען לאָד־זער שול־אינספּעקטאָר גאַצקי, וועט פערנעמען דער ביז איצטיגער שול־וויזיטאַטאָר דאָמבראָווסקי. אַלס שטעלפערטרעטער דער ג. פּראָפעסאָר פון די מלוכה׳שע פּעדאַגאָגישע קורסען אָקאָרמוס.

איבערגעפאהרען...

(2) לעם אַנדזשעיאַ 7, איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַ מאָטאָציקל אַ געוויסע בראָניס־לאַווא לעווינסקאַ (ביי־פּאַביאַניצער 22).
ס׳איז אַרויסגערופען געוואָרען פּאָגאָטאָוויע.

איבערגעפאהרען פון א ראווער

(א) אויף פּיאָטריקאָווער 59, איז דער 11־יעהריגער יואל יאַקובאָווסקי פון ציגעל־גאַס 15 איבערגעפאָהרען געוואָרען פון אַ ראָווער. דאָס יונגעל איז צוויי צושעדיגט געוואָרען, אַז מ׳האָט איהם געמוזט אָפּפיהרען אין שפּיטאָל פון „אַננאַ מאַריאַ".
דער ראָווער־ריסט שמחה בינקע פון זגערזשער 28 איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פּעראַנטוואָרטליכקייט.

מ׳„מאכט צורעכט" וויטרינעס

(2) האָט מען אַזוי אויף פּעטריקאָווער 101 או סגעהאַקט דאָס שויפענסטער פון דער פירמע „פּ. ליפשטין", און אַרויסגענומען דאָרט אַלע קאָפּע־לושען.
און ביי טאַדעאוש דאָמבראָווסקי (פּעטריקאָ־ווער 181) האָט מען אויסגעהאַקט אַ שויפענסטער און צוגענומען פון דאָרט אַלע לעהר־ביכלעך.
נישט די ערשטע גנבים זענען גאַנצע קאָפּע־ליוש־מאַכערס, און נישט די צווייטע זענען, אַ סברה, דורשטיגע נאָך בילדונג...

וויטאריא ווייגבערג׳ס אויפטריט

אַ גרויסער איינ־עריס האָט אַרויסגערופען אין די יודישע געזעלשאַפטליכע קרייזען דער איינ־ציגער אויפטריט פון וויטאָריאַ ווייגבערג, דעם וועלט־בעריהמטען יודישען זינגער פון דער קעניג־ליכער אָפּערע אין רוים און פון מיילאַנער „לאַ סקאַלאַ". נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ער איז נאָך זעהר יונג האָט זיך שוין ווייגבערג קונה שם געווען אין דער ברייטער מוזיקאַלישער וועלט אַלס איינער פון די גרעסטע זינגער פון אונזער דור.
דאָס יודישע לאָדז געדענקט נאָך ווייגבערג׳ן פון זיינע פאַר צוויי־יאָהריגע אויפטריטען און וועט אָהן צווייפעל אויפנעמען דעם חשוב׳ן בע־ריהמטען יודישען זינגער, וועלכער טרעט אויף דינסטאָג, דעם 4־טען אָקטאָבער אין לאָדזער „פיל־האַרמאָניע" מיט אַ פערשידענאַרטיגען רייכען פּראָגראַם.

דער אפטיק־לאגער פון שמעון אורבאך

דאָס עלטסטע אָפּטיק־געשעפט אין לאָדז פון שמעון אורבאַך (פּיעטריקאָווער 33, טעל. 222-23) האָט שוין זייט יאָהרען אַ גוטען שם צווישען די ברייטסטע קרייזען פון דער בעפעלקערונג אין אונזער שטאָט. אין אָפּטיק־לאַגער פון שמעון אור־באַך קאָנט איהר בעקומען אַלע מין אָפּטישע וואַרען, ווי ברילען, פּענסנע, לאָרנעטען אין גרעסטען אויסוואַהל און פון דער בעסטער גאַטונג. די בעקאַנטע אויסלענדישע בעשליפענע „צייס"־גלעזער, וועלכע זענען אַ אמת׳ע רפואה פאַר קראַנקע אויגען און האָבען נישט זייער׳ס גלייכען, קאָנט איהר קריגען ביי אורבאַך׳ן צום ביליגסטען פּרייז. עס איז דעריבער גאַנץ פערשטענדליך, וואָס אַלע קויפען ברילען נור ביי אורבאַך׳ן, און וואָס די פירמע ציהט אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון אַלע בעפעלקערונגס שיכטען אין לאָדז.

ניי פויליש רעווי־טעאטער „יאַר"

ווערט די טעג געעפענט אין לאדז

קומענדיגען פרייטאָג קומט פאָר אין ניי־רעמאָנטירטען זאַל קילינסקיעגאָ 124 די ערעפנונג פון אַ ניי פויליש רעווי־טעאַטער „יאַר", אונטער דער דירעקציע פון יאַסטושעמביעץ און סיגיע־טינסקי. מיט׳ן אנטייל פון בעקאַנטע רעווי־אַרטיסטען.
צו דער ערעפנונג ווערט געגעבען אַ פרעהליכער פּראָגראַם א. ג. „טיפּ טאָפּ".

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואך, דעם 28 סעפטעמבער

11,58 צייטסיגנאַל. 12,10 טעגליכע פּרעסע־איבערזיכט. 12,40 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 12,45 גראַמאָפאָן־פּליטען. 1,35 מוזיק פון גראַ־מאָפאָן־פּליטען. 3,40 פּראָגראַם פאַר קינדער. 4,05 גראַמאָפאָן־פּליטען. 4,40 פּאָסט־קעסטעל. 5,00 נאָכמיטאָג־קאָנצערט. 6,00 רעפעראַט. 6,10 לייכטע טאַנץ־מוזיק. 6,55 פערשידענעס. 7,15 קאָמוניקאַט. 7,20 ראַדיאָ־פּרעסע. 7,30 קאָמוני־קאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, רעפּערטו־אַר פון די טעאַטערן. 7,45 מוזיק־שמועסען. 8,00 טראַנסמיסיע פון פּראַג. 8,50 ראַדיאָ־פּרעסע, מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופט־קאָמוני־קאַציע, ספּאָרט. 10,50 גראַמאָפאָן־פּליטען. 11,05 גראַמאָפאָן־פּליטען.

* * *

אויסלאַנד

3,30 דאַווענטרי – סימפאָנישער קאָנצערט. 7,00 קעניגסוואוסטערהאַוזען — קאָך־אַקאַדעמיע. 7,30 בערלין — אָפּערע. 8,00 שטאָקהאָלם — סימפאָנישער קאָנצערט. 8,00 פּראַג — אָפּערע „רוסאַלקאַ". 8,00 דאַווענטרי — בראַמס־אָווענד. 8,30 שטראַסבורג — קאָנצערט. 8,45 רוים — אָפּערע.

לאנג־יעהריגער געריכטס־סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און סלאוולעס
ספּעציאַליסט אין מיליטער־ענינים ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאַר איינציגע שפּייזערס (אַפּיע־קאָנסטווע), שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע־קאַרטען אויפ׳ן יאָהר 1932
ב. מאן פּעטריקאָווער — 10 —

ציהונג פון דער מלוכה־לאַטעריע

5־טע קלאַס — 17־טער טאָג

25,000 zł. Nr. 88144.
15.000 zł. Nr. 106785.
10,000 zł. Nr. 42733.
Po 3,000 zł. Nr. 9585 37023 114318 120881.
Po 2000 zł. Nr. 6817 16719 29290 51298 51612 55884 83158 83915 114537 121668 133700 149766.
Po 1,000 zł. Nr. 338 2615 3139 12586 20388 23681 26739 29138 30219 30926 32807 38076 41585 42203 51884 57597 63891 67576 67673 70113 70718 71206 71607 81515 82116 83898 89262 90692 91258 93384 99762 101118 105078 106342 116878 129322 134770 147857 149873.

Pa 250 złotych.

38 43 63 186 93 209 76 810 1038 60 103 63 236 512 603 707 801 42 96 903 94 2117 18 80 237 49 51 400 588 612 38 68 813 941 3011 86 144 250 84 319 28 67 459 562 90 616 84 713 14 838 95 4000 4 33 71 112 71 243 67 320 520 68 73 608 23 28 71 75 727 814 991 514 40 59 78 110 84 278 310 13 17 33 65 407 24 94 530 64 97 615 800 33 950 88 6158 457 62 77 525 611 14 37 711 12 14 81 813 909 7033 146 71 202 69 93 412 41 531 681 734 910 83 96 8033 354 408 626 64 703 809 39 56 91 934 71 9016 87 123 75 246 63 73 393 487 98 566 622 96 734 47 807 93 998 10014 25 208 74 84 321 419 504 79 618 32 46 80 755 853 69 972 11025 56 75 311 23 417 509 97 622 724 66 906 93 12002 134 199 277 80 87 419 23 29 95 60 69 622 26 95 804 14 910 31 807 13097 133 244 76 449 88 512 15 337 83 710 76 841 992 14064 91 142 440 83 92 514 64 74 95 613 55 787 835 48 983 15003 15 18 74 171 79 327 64 546 621 27 911 86 54 16030 31 75 78 221 73 594 754 66 80 831 47 17057 163 81 240 301 883 949 18084 88 120 30 61 299 450 597 624 865 909 19014 59 257 99 484 90 537 669 90 97 738 813 20056 99 253 310 88 93 471 75 577 768 74 916 21162 94 343 3421 32 505 652 817 22091 100 93 317 58 405 501 10 802 94 618 98 741 89 899 92 904 23072 152 77 429 590 900 24025 87 94 277 342 67 439 50 513 90 619 732 25094 156 309 59 446 502 18 609 83 96 763 77 841 95 26081 96 101 58 359 97 477 541 610 52 722 27 60 890 913 27027 47 110 21 33 219 43 304 422 544 98 623 712 46 860 28026 46 82 148 50 56 72 270 381 523 45 46 49 57 621 27 34 52 99 29008 90 256 335 48 501 16 95 614 26 80 88 756 99 813 30200 83 542 743 814 64 947 31057 79 224 40 92 514 62 65 653 712 32114 21 62 63 84 448 89 541 641 51 62 89 709 57 843 84 979 33158 261 63 339 414 53 77 801 937 67 34042 92 251 336 476 95 508 630 54 64 69 996 35024 182 202 40 81 312 61 599 697 768 929 69 36071 340 140 213 64 73 312 453 90 702 818 61 37068 82 177 82 227 92 318 22 61 720 718 35 94 855 935.

38084 93 128 76 280 3139 68 641 50 504 75 92 621 25 27 63 65 88 754 75 842 965 39003 17 28 42 46 84 168 67 364 494 689 94 713 39 30 894 40013 108 17 45 56 24 664 70 89 348 44 519 609 85 96 885 985 41079 86 153 220 32 54 319 443 638 726 35 49 973 42049 71 83 140 66 250 306 415 28 506 647 806 20 44 901 68 43029 116 355 69 461 74 80 521 60 802 21 59 44142 349 70 482 583 603 722 31 73 81 809 45139 214 86 405 71 601 9 724 857 66 81 946 66 88 46003 7 46 105 69 296 98 408 600 728 59 84 866 47000 73 166 253 88 363 416 21 30 34 37 571 655 730 90 926 48104 212 26 30 36 69 447 81 537 837 53 926 31 36 49050 69 94 126 41 79 83 228 310 65 405 25 528 82 85 615 26 31 773 955 50021 72 155 207 312 495 528 672 764 84 804 35 51190 373 486 511 29 603 79 846 49 60 92 979 52131 67 335 75 415 540 44 97 642 39 78 809 28 904 20 46 82 53010 261 491 511 77 602 713 21 69 854 87 900 12 69 90 54034 58 75 91 308 16 587 711 15 828 84 55004 83 117 87 285 326 32 400 577 704 40 51 81 820 28 954 67 56078 100 60 214 439 98 556 78 645 56 79 742 863 57005 185 93 273 352 407 62 533 81 607 741 91 886 927 58039 1001 295 326 80 99 52 628 57 84 97 700 14 81 853 49044 180 269 360 94 533 654 702 30 91 829 37 933 66 60086 205 33 65 92 06 489 512 25 24 34 650 62 715 95 593 61057 60 120 75 78 239 61 375 77 412 95 534 660 941 94 62371 98 454 525 72 87 685 718 63018 78 117 44 272 73 74 82 451 61 90 562 70 776 805 64234 66 334 459 77 522 34 55 79 645 705 89 740 55 837 968 65026 218 21 88 398 510 42 87 690 702 57 69 74 915 93 66021 93 140 74 406 57 79 587 617 861 904 67094 202 664 70 750 806 73 941 51 68103 209 17 87 08 480 526 64 640 69 723 884 96 69043 65 199 210 21 68 348 455 66 509 53 611 30 717 805 43 46 959 700008 38 186 314 22 49 73 407 53 70 74 526 55 623 48 745 46 825 44 78 909 25 70 89 71046 107 34 79 216 45 54 355 528 43 629 743 94 904 24 87 72213 86 310 77 82 407 21 508 67 825 950 75 73024 259 88 366 415 21 61 511 648 778 891 954 74038 44 220 368 456 613 786 807 14 15 96 979 75965 66 78 140 482 441 572 616 719 887 919.

76025 26 49 90 99 106 229 71 371 95 406 57 683 704 18 65 903 7 77097 113 230 48 70 325 427 32 58 82 584 91 718 22 79 84 819 42 86 96 78170 85 306 58 509 75 606 65 83 776 869 926 47 503 70 79218 30 50 570 759 946 80066 105 28 323 85 568 634 60 731 71 879 945 81001 16 180 207 353 96 662 904 82059 102 19 250 410 521 76 732 400 804 958 83114 65 215 929 311 84 412 20 514 37 45 611 704 809 22 31 33 81 84046 86 98 117 90 215 62 69 303 89 93 410 52 538 64 92 780 85043 146 360 430 33 38 39 64 72 515 74 636 87 722 51 86000 54 127 210 423 523 65 662 96 714 891 937 55 87157 255 325 401 78 500 28 659 74 700 44818 910 11 88066 80 131 227 69 323 87 404 552 53 642 865 928 67 97 89060 219 30 69 427 518 38 71 78 722 70 91 838 41 967 90012 50 100 22 47 68 98 388 467 519 50 673 768 836 908 81 92 91160 200 6 72 327 36 37 43 44 407 90 598 688 98 729 32 71 77 976 85 92005 52 81 89 130 36 51 277 341 63 74 414 505 651 55 769 872 98009 73 108 49 63 76 77 230 323 467 537 717 33 69 72 859 66 87 915 20 30 34 94060 93 406 92 539 81 605 9 53 708 913 21 95024 106 11 62 72 275 91 411 13 20 45 47 605 86 771 822 922 46 96188 401 52 55 94 502 47 602 52 728 64 93 855 63 70 912 83 97016 121 29 250 356 483 519 39 40 60 808 55 65 70 87 910 98128 91 265 365 86 426 81 88 92 526 623 28 707 856 98 99009 55 185 218 47 94 474 583 629 798 817 25 63 945 100111 45 376 405 74 588 89 605 37 43 736 39 99 899 908 101162 78 90 93 861 458 79 85 563 623 767 76 77 931 102050 66 71 88 96 98 136 204 23 39 97 321 301 19 28 76 98 437 88 89 505 19 24 606 18 88 91 875 919 104090 144 211 369 475 84 538 652 708 14 56 813 93 909 37 10057 104 11 13 43 82 245 344 489 504 607 79 88 789 847 78 82 990 96 106014 166 332 78 418 35 98 520 22 699 745 84 87 803 27 63 72 911 107007 42 51 259 417 24 521 42 629 87 721 848 942 18004 39 131 200 19 56 66 411 88 619 880 936 109031 47 174 226 46 60 315 442 633 43 85 768 806 44 110041 59 148 209 69 379 416 20 522 96 615 60 734 53 65 76 895 111037 39 57 92 210 23 58 62 651 860 973 82 112029 76 103 12 15 251 402 45 536 53 636 84 848 76 84 113021 75 77 79 120 88 233 86 336 67 430 837 908.

114008 97 100 18 202 98 527 61 698 727 42 915 115060 154 203 316 46 517 20 64 72 845 71 987 116006 79 112 14 81 283 307 419 45 547 676 773 77 93 874 917 44 76 117025 68 8 129 38 815 997 118083 95 15 490 518 631 39 64 73 715 32 859 88 979 119017 35 66 116 28 228 84 329 62 75 89 416 563 75 630 62 712 803 16 56 58 95 907 120087 503 58 800 32 45 910 18 19 33 121043 80 106 24 60 342 99 654 80 85 812 977 94 122031 80 81 204 30 316 521 612 13 24 708 911 78 123110 38 218 72 77 98 354 411 54 600 99 722 40 880 903 20 124019 37 89 165 240 316 81 514 60 76 623 64 759 125040 161 291 368 551 64 79 658 823 62 90 126153 208 15 310 56 77 99 429 526 53 608 74 888 956 63 127251 308 16 34 48 99 417 551 689 728 41 838 914 78 87 128054 97 112 205 251 93 334 46 725 805 928 129140 247 438 75 519 800 15 583 130028 71 197 231 43 344 402 27 511 678 804 7 941 131113 280 316 28 411 19 580 649 714 29 92 132012 44 62 83 129 347 425 70 79 520 74 708 24 846 71 922 32 56 133009 144 53 99 211 45 91 309 70 695 706 77 981 134026 58 77 89 113 67 87 319 563 617 77 722 77 88 810 26 48 51 81 925 58 67 94 135019 76 185 221 30 369 75 431 86 517 743 926 42 46 136009 180 324 44 573 731 54 856 929 48 137054 86 95 122 76 98 205 87 428 40 51 63 85 698 805 47 138008 66 173 322 680 763 89 866 905 82 139047 54 248 317 96 516 19 89 608 94 95 777 923 51 140091 128 76 89 91 212 91 360 93 49 628 78 789 882 984 141038 58 68 78 104 22 95 119 29 393 456 73 503 610 19 37 73 815 89 920 27 142000 143 67 74 77 86 90 92 365 95 481 582 721 53 73 83 888 143041 48 136 46 256 88 91 93 344 89 456 71 706 33 34 74 814 95 976 144014 92 107 65 92 306 34 97 482 61 679 704 20 52 901 15 145019 44 133 85 92 206 53 68 306 27 63 94 446 68 98 583 602 16 747 84 890 146032 180 218 50 372 92 495 621 31 846 47 87 99 147049 123 276 302 818 19 25 43 76 902 70 148085 120 230 310 90 535 82 610 23 69 782 87 908 40 64 149014 15 58 60 170 99 337 53 69 74 452 511 55 67 606 71 719 976.

150128 58 76 256 311 57 58 65 550 725 64 870 99 902 82 85 151117 53 57 239 338 426 28 78 529 65 92 654 726 27 49 83 89 97 152011 54 67 110 127 51 91 479 642 54 792 819 28 78 89 907 24 153060 143 74 212 43 81 776 154027 205 21 58 89 93 505 71 602 15 20 776 86 816 949 155089 154 75 53 88 246 546 53 81 93 679 780 156011 22 30 70 91 388 81 425 508 62 76 606 45 514 61 89 99 157059 165 99 209 47 68 311 26 74 83 409 56 91 576 613 55 777 815 51 58 73 158095 264 394 499 576 89 679 777 864 72 964 159054 72 72 240 355 88 413 65 62 76 537 47 77 810 709 78 82 704.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

ערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראגדינג און שטערבליך. ספעציעל נגענע היילבאנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

האפמאר בראכירעווינד בעוויזען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט היילגארטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גוטע פיס און הענד, גוטע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

באמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנמש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאוסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיינע הארציגסטע דאנקבארקייט דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, האוּלמשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר באפרייען מיך פון א וואסער-ברוך. איצט, כאטש כ'בין אלט 60 יאהר, פיהל איך מיך גענצליך געזונד, פערהאס איך דאנק איהם פון טיפסטען הערצען.

(—) ה. ל. לעוול
לאדז, בושעושינסקא 41.

„SANATO"

כירורגיש-וועבנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועבנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייזלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אופערירט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפעראציעס ד"ר מעד. ס. פאנטאר.

ל"עטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
17 זגיערזשער 17,
טעלעפאן 116-33

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען.
ד"ר גאלדשטיין-פאלאס, ד"ר יוסטמאן, ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציעגע, ד"ר ראסאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל, צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קאראשיאווא
ווי אויך ווי זיטען אין שטאט.
רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5-9 אווענד. זונטאג פון 10-1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. G. Gersztajn

ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
TRAUGUTTA 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11-1 און פון 7-8 אווענד. 5219

קריפט ברילען

נאר אין עלטסטן אפטישן געשעפט
פון שמעון ארבאך

וועלכער בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון אפטישע ווארען ווי: ברילען, פענסנע, לארנעטען פאר בילינע פרייזן מיט בעסטע אויסלענד. געשליפענע גלעזער, אויך „Zeiss" גלעזער

SZYMON URBACH
sp. z ogr. odp.
Piotrkowska 33 tel. 222-23

ראהמען | ראהמען

אלע קויפען

נור ביי דער בעקאנטער פירמע

י. צוויליך

נארוטאוויטשא 11
טעל. 135-53.

פארוואס?

ווייל ביי מיר קענט איהר בעקומען אלע גרויסען ראהמען צו בילדער, ווי אויך ראהמען צו גארדינען צו שפאט-ביליגע פרייזען.
—געדענקט די אדרעס!—

ראהמען | ראהמען

←מאדערנע ראש-השנה
וואונטשקארטען
דרוקען מיר
אין 6 שפראכען
FUTURA
PIOTRKOWSKA **64**
אין פראנט-געשעפט

שיטלען

מיט פאריזער פרינזען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע ביי לערש, סקווערא 15.

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערציינגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן

שענקעוויטשא 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. J. HERSZFINKIEL

זשעלאזנא 8a
טעל. 111-87
צוריקגעקעהרט. 5069

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן ביז 10 פריה און פון 4—8 אווענד, פאר פרויען פון 4—5 נאכמ. אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אן פון 2½ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

Dr. med. A. LANDKOF

choroby wewn.
POWRÓCIŁ 5191
mieszka obecnie przy **Al. I Maja 5,**
tel. 138-34. Przyjmuje od 2–3 i od 7–8.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג. נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד. זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

צאהן-ארצט

St. Gelberg

זאוואדזקא 14. טעל. 108-33
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 אווענד

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאמפעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען. זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

עכט נור אין אריגינעלע שאכטעל
בעמערקונג! זאפראווע אויף דער וואג ארבייטען מיר נישט.
ווארפט זאלכע אב
אלס פאלשע סחורה

וואונשקארטען

עסטעטיש-שעהן אויסגעפיהרט
קען מען בעקומען אין דער דרוקעריי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
באמערקונג:
לאזט אייך נישט פערנארען פון די געשמאקלאז-צוזאמענגעשטעלטע גאסען-בלעטלעך

SALON DAMSKI

p.f. „LEON"
Wólczańska 61,
front, II p.
ONDULUJE i STRZYŻE
PO CENACH BARDZO NISKICH,
bo w prywatnym mieszkaniu.
Uwaga: Wyuczam **tanio ondulację** nowoczesnym sposobem.
Manicur 60 gr.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פריי פאסטענס

נויטיג קוואליפיצירטע שפולער און שטריקערס צו א 12-ער און 10-ער מאשין. חסכאדניא 39, וואוינונג 30. 5919

א שטריקער צו א 7-ער מאשין צו ריטשערס ווערט פון זאפארט געזוכט ביי ראפאפארט, אגראדאווא 9, 1-טער שטאק. 5927

א פעהיגע בופעטאווע קען זיך מעלדען אין דער צוקערניע גאמאלינסקי, פושעיאזד 1. 5921

נויטיג האנד-נייהעריגס און האנד-שטיקעריגס צו סוועטערס, ווי אויך א יונגע צו לייכטע ארבייט פון באלד געצאהלט אין דער סוועטער-פאבריק פולנאצנא 25, אין 2-טען הויף.

פערשידענעס

א קוואליפיצירטער טאמבורירער - ארבייטער זוכט א פאסטען. די אדרעס זיך צו דערוויסען אין דער אדמיניסטראציע. 5929

אנ'אייזען-געשעפט, לאנגיעהריג איינגעפיהרט אין א גוטען פונקט איז איבערצוגעבען. אפערטען אין אדמינ. „נייער פאלקסבלאט" אונטער „אייזען-געשעפט". 5025

געהענדיג אויף מאגיסטראצקא גאס, איז געפינען געווארען א וועקסעל אויף 100 זל. אויסגעשטעלט מאקסימיליאן שרעטער. צו ערפאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 5920

צו פערמיטען א גרויס צימער מיט 2 פענסטער אויף א געשעפט אויף פיעטריקאווער גאס נור געגען דירה-געלד. צו ערפאהרען ביי הערשקאוויטש, פיעטריקאווער 60. 5881

כשר'ע געשמאקע און היימישע מיטאגען. ביליגער ווי איבעראל קענט איהר בעקומען נור ביי הערמאן לעווינסקי, פילסודסקיעגא 39, פראנט, 2-טער שטאק. 5840

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה: מאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען; אין טעקסט—40 . . . 60— . . . 4; נאכ'ן טעקסט—12 . . . 18— . . . 8; אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט	נעקראלאגען -20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.	**אבאנאמענטס-פרייז:** אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ - 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.	פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס. פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.